

ЗАКОН ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВО

**(„СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ БРОЈ 14/06, 24/07, 103/08,
67/10, 24/12, 80/12 И 155/12)**

(ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ)

Сл. Весник на Р. Македонија, бр.68 од 13.05.2013 година

ПРВ ДЕЛ

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат условите и начинот на вршење на дејностите од областа на воздухопловството во Република Македонија.

(2) Одредбите од овој закон се применуваат на сите воздухоплови, со тоа што на домашните државни и странските државни воздухоплови се применуваат само ако е тоа изречно предвидено со овој закон, а на странските цивилни воздухоплови, кога го користат македонскиот воздушен простор во согласност со меѓународните договори кои ја обврзуваат Република Македонија.

(3) Надвор од територијата на Република Македонија одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон се применуваат на воздухопловите регистрирани во Република Македонија доколку се во согласност со законодавството на државата на чија територија се наоѓа воздухопловот.

(4) Одредбите од овој закон се применуваат и на воените аеродроми и на воениот дел од воено-цивилните аеродроми (мешовити аеродроми), ако тоа е предвидено со овој закон.

Член 2

(1) Република Македонија има целосен и неограничен суверенитет на воздушниот простор над својата територија и организира услуги на воздухопловна навигација во тој простор.

(2) Воздушниот простор на Република Македонија (во натамошниот текст: македонски воздушен простор) е неповредлив.

Член 2-а

Без оглед на одредбите од член 1 на овој закон:

- правилата за доделување на слотови се уредени со Регулативата (ЕЕЗ) бр.95/93 од 18 јануари 1993 година за заеднички правила за доделување на слотови на аеродромите во Заедницата која е преземена со Анексот 1 на Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област (“Службен весник на Република Македонија” број 27/2007 и 98/2009), (во натамошниот текст: Регулативата 95/93 на ЕУ),

- пристапот на пазарот за извршување на аеродромски услуги на прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и опслужување на воздухопловите со гориво и мазиво на воздухопловните пристаништа отворени за јавен воздушен превоз е уреден со Директивата 96/67/ЕЗ од 15 октомври 1996 година за пристап на пазарот на аеродромски услуги на воздухопловните пристаништа на Заедницата која е преземена со Анексот 1 на Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област (“Службен весник на Република Македонија” број 27/2007 и 98/2009), (во натамошниот текст: Директивата 96/67 на ЕУ),

- истражувањето на воздухопловни несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани е уредено со Директивата 94/56/ЕЗ од 21 ноември 1994 година за воспоставување на фундаментални принципи по кои се води истражувањето на несреќи и инциденти во цивилното воздухопловство која е преземена со Анексот

1 на Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област ("Службен весник на Република Македонија" број 27/2007 и 98/2009), (во натамошниот текст: Директивата 94/56 на ЕУ),

- пријавувањето на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани е уредено со Директивата 2003/42/ЕЗ од 13 јуни 2003 година за пријавување на настани во цивилното воздухопловство која е преземена со Анексот 1 на Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област ("Службен весник на Република Македонија" број 27/2007 и 98/2009), (во натамошниот текст: Директивата 2003/42 на ЕУ),
- организацијата на работното време, времетраењето на одморот и другите права на членовите на екипажот на воздухоплов се уредени со Директивата 2000/79/ЕЗ од 27 ноември 2000 година која се однесува на Европскиот договор за организација на работното време на мобилни работници во цивилното воздухопловство која е преземена со Анексот 1 од Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област ("Службен весник на Република Македонија" број 27/2007 и 98/2009), (во натамошниот текст: Директивата 2000/79 на ЕУ),
- заедничките правила за вршење на јавен воздушен превоз во меѓународниот воздушен сообраќај се уредени со Регулативата (ЕЗ) број 1008/2008 од 24 септември 2008 година за заедничките правила за воздушен превоз во Заедницата која е преземена со Анексот 1 од Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област ("Службен весник на Република Македонија" број 27/2007 и 98/2009), (во натамошниот текст: Регулативата 1008/2008 на ЕУ) и
- листата на превозници предмет на оперативна забрана и правилата за нејзино имплементирање се уредени со Регулативата (ЕЗ) број 2111/2005 од 14 декември 2005 година за воспоставување на листа на Заедницата на превозници кои се предмет на оперативна забрана во рамките на Заедницата и за информирање на патниците за идентитетот на превозникот која е преземена со Анексот 1 од Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област ("Службен весник на Република Македонија" број 27/2007 и 98/2009), (во натамошниот текст: Регулативата 2111/2005 на ЕУ).

Член 3

- (1) Подзаконските прописи предвидени со овој закон се изготвуваат во согласност со прифатените меѓународни воздухопловни стандарди, препорачаните практики и легислатива на ЕУ/ЕЗВО, ICAO, ECAC, JAA/EASA и EUROCONTROL како и ратификуваните меѓународни договори.
- (2) Меѓународните стандарди, регулативи, упатства и препорачани практики на кои подзаконските прописи вршат само упатување, директно се сметаат за прифатени и се применуваат.
- (3) Подзаконските прописи предвидени со овој закон за државните (воени, полициски и царински) воздухоплови се изготвуваат од страна на надлежните министерства, а во согласност со соодветните меѓународни стандарди, прописи и процедури.

Член 4

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. "Аеродром" е определена копнена или водна површина со површини за маневрирање и површини за полетување и слетување, платформи, објекти, уреди и опрема наменети за безбедно движење, слетување, полетување и престој на воздухоплови;
2. "Аеродром на дестинација" е аеродром на кој воздухопловот го завршува летот според утврдениот план на летот;

3. "Аеродромски услуги" се услуги што се даваат на воздухопловното пристаниште значајни за безбедно одвивање на воздушниот сообраќај и опфаќаат:

- а) прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта,
- б) противпожарна заштита,
- в) медицински услуги за членови на екипаж и патници,
- г) опслужување на воздухоплови со гориво и мазиво и
- д) обезбедување од дејствија на незаконско постапување;

4. "Акробатско летање" е намерно менување на положбата на воздухоплов во лет со нагли промени на правецот, висината и брзината на летањето, при што воздухопловот зазема разни положби во однос на земјата;

Точката 5 е избришана.

6. "Безбедносен преглед (Screening)" е примена на технички и/или други средства (вклучувајќи и рачен претрес), наменети за идентификација и/или откривање на оружје, експлозиви или други опасни средства, предмети и супстанции кои можат да се користат за извршување на акти на незаконско постапување;

7. "Програма за обезбедување" е збир на правила и постапки кои што се применуваат на национално ниво, на ниво на аеродром, превозник или друго правно лице кои се дадени во писмена форма и се усвоени, односно одобрени од надлежен орган со цел за заштита на цивилниот воздушен сообраќај од дејствија на незаконско постапување;

8. "Водач на воздухоплов" е пилот назначен од операторот, или од сопственикот, кој е одговорен за безбедно оперирање со воздухопловот за време на вршење на летот;

9. "Воздухопловно информативен регион (Flight Information Region-FIR)" е воздушен простор со определени димензии во чии рамки е обезбедена услуга на информирање во лет и услуга на тревожење;

10. "Воздушен сообраќај" е летање на воздухоплови или движење на воздухоплови по површините за маневрирање;

11. "Воздушен пат" е контролирана област или дел од воздушниот простор воспоставен во форма на коридор;

12. "Воздушен превоз" е дел од воздушниот сообраќај којшто се врши заради превоз на лица, предмети и пошта;

13. "Воздушен превоз за сопствени потреби" е некомерцијален превоз во домашниот, односно меѓународниот воздушен сообраќај којшто се врши со воздухоплов наменет за превоз на лица и предмети за сопствени потреби (личен превоз, превоз на деловни партнери, нивниот багаж и слично);

14. "Воздухопловна манифестација (Air Show)" е активност организирана заради изложба на воздухопловна техника (Stating display), изведба на летачка – падобранска програма (Flying display) или и двете истовремено, а која што е наменета за публика односно јавност;

15. "Воздухопловно-спортски дејности" се активности коишто опфаќаат летање со воздухоплови, скокање со падобрани, моделарство за рекреативни цели и спортски натпревари, односно постигнување на спортски резултати;

16. "Воздухопловно пристаниште" е аеродром или дел од аеродром оспособен и отворен првенствено за јавен воздушен превоз;

17. "Воздухоплов" е секоја направа што може да се одржува во атмосферата поради реакција на воздухот, освен реакцијата на воздухот што се одбива од површината на земјата;

18. "Воздухоплови кои не се според ICAO стандардите" се ултралесните летала (микролесните), моторизираниите крила и крилата за слободно летање (змејови, параглајдери и други);

19. "Воздухопловна информација" е онаа информација која произлегува од групирање, анализирање и креирање на воздухопловни податоци;

20. "Воздухопловен информативен циркулар (Aeronautical Information Circular-AIC)" е известување што содржи информации кои не се издаваат со NOTAM или што не влегуваат во АИП, а се од административна природа и се однесуваат на воздухопловна навигација, техничко-административни работи, на одредби од прописите или на безбедноста на летањето;
21. "Време во кое воздухопловното пристаниште е отворено" е времето од почетокот до завршетокот на работата на правното лице што дава аеродромски услуги;
22. "Граничен коридор" е дел од воздушниот пат по правило над државната граница, определен за влегување на воздухоплови во македонскиот воздушен простор и за излегување од тој простор;
- 22-а. "Давател на аеродромски услуги" е правно или физичко лице што на трети лица им обезбедува една или повеќе категории на аеродромски услуги;
23. "Дозвола" е исправа со која се потврдува дека лицето кое спаѓа во персонал во воздухопловството е оспособено за вршење на определени стручни работи;
24. "Државни воздухоплови", во смисла на овој закон, се воените, полициските и царинските воздухоплови;
25. "Екипажот на воздухопловот" го сочинуваат летачкиот персонал и кабинскиот персонал на воздухопловот;
- 25-а. "ЕЗВО" е Европска заедничка воздухопловна област воспоставена со Договор меѓу земјите членки на Европската Унија и балканските земји, Исланд и Норвешка;
26. "ECAC (European Civil Aviation Conference)" - Европска конференција за цивилно воздухопловство;
27. "EUROCONTROL"- Европска организација за безбедност на воздушната пловидба;
28. "Забранета зона" е дел од македонскиот воздушен простор со утврдени димензии над одредена територија во која е забранет воздушен сообраќај;
29. "Зборник на воздухопловни информации на Република Македонија (Aeronautical Information Publication-AIP)" е публикација која содржи воздухопловни информации од траен карактер, есенцијални за воздушниот сообраќај, а која е изготвена од давателот на услугата на воздухопловната навигација и е одобрена од Агенцијата;
30. "Аеродромска зона на сообраќај" е воздушен простор со определени димензии утврден околу еден аеродром заради заштита на сообраќајот на тој аеродром;
31. "ICAO (International Civil Aviation Organization)" - Меѓународна организација за цивилно воздухопловство;
32. "Информирање во лет (Flight Information Service-FIS)" е услуга која има за цел давање на совети и информации корисни за безбедно и ефикасно одвивање на летот;
33. "Известување од контролата на летањето" е давање на информации на капетанот - командирот на воздухопловот, корисни за безбедно и ефикасно извршување на летот;
34. "Инструкција од контролата на летање" е упатство на капетанот - командирот на воздухопловот да го изврши летот на одреден начин;
35. "Инцидент" е настан, кој не е несреќа поврзан со работата на воздухопловот, кој влијае или можел да влијае врз безбедноста на работата на воздухопловот;
36. "Итно известување (Notice to Airman - NOTAM)" е известување дистрибуирано по пат на однапред дефинирана телекомуникациона мрежа и содржи информации кои се однесуваат на воспоставување, состојба или измена на воздухопловно техничко средство, објект, услуга, процедура или опасност, чиешто навремено доставување до учесниците во воздушниот сообраќај е од суштинска важност за нив, а се издава во сите случаи кога информацијата има привремен карактер или

не може да биде дистрибуирана доволно брзо со публикување на амандман (АМД) или додаток (СУП) на АИП;

37. "Јавен воздушен превоз" е лет или серија од летови за превоз на патници, карго и/или пошта за надоместок и/или закупнина;

38. "ЈАА (Joint Aviation Authorities)" - Здружени воздухопловни власти;

39. "Контрола на летањето" е услуга која има за цел раздвојување на воздухоплови и спречување на судир меѓу воздухоплови во лет и на површините за маневрирање и меѓу воздухоплови и препреки на земја, како и да обезбеди редовен и експедитивен проток на воздушниот сообраќај;

40. "Корисник на воздухоплов, аеродром, леталиште, објект, средства или опрема" е правно или физичко лице кое не е сопственик (носител на правото на располагање), туку го користи врз основа на договор за закуп, концесија, или лизинг, акт на надлежен државен орган, или по друг правен основ;

40-а. "Корисник на воздухопловно пристаниште" е правно или физичко лице одговорно за превоз на патници, пошта и/или стока по воздух од или до соодветното воздухопловно пристаниште;

41. "Леталиште" е определена копнена или водна површина што ги исполнува пропишаните услови за безбедно полетување и слетување на воздухоплови за вршење на специјални услуги кои, по правило, се користат за земјоделство, шумарство и слично;

42. "Линија во редовниот јавен воздушен превоз" е серија летови меѓу две или повеќе дестинации што се вршат според редот на летање;

43. "Македонски воздушен простор" е воздушниот простор над територијата на Република Македонија;

44. "Надлежна контрола на летање" е институција што ги врши работите на контрола на летањето во определен дел на воздушниот простор;

45. "Нередовен јавен воздушен превоз" е секој воздушен превоз кој не е редовен јавен воздушен превоз;

46. "Несреќа" е настан поврзан со работата на воздухоплов кој се случува во периодот кога кое било лице се качува во воздухопловот со намера да лета па се до времето кога сите овие лица се симнале, во кој период:

а) некое лице е смртно или сериозно повредено како резултат на:

- неговиот престој во воздухопловот, или

- директен контакт со кој било дел од воздухопловот, вклучувајќи ги и деловите кои се откачиле од авионот, или

- директно изложување на издувниот млаз на моторите, освен кога повредите се од вообичаени причини, се самонанесени или се нанесени од страна на други лица, или кога повредите се нанесени на „слепи патници“ кои се кријат вон зоните кои вообичаено им стојат на располагање на патниците и екипажот; или

б) воздухопловот претрпува оштетување или структурно уништување кое:

- неповолно влијае врз цврстината на конструкцијата, перформансите или карактеристиките на летањето на воздухопловот, и

- нормално би барало голема поправка (ремонт) или замена на оштетениот составен дел, освен за дефект или оштетување на моторите, кога оштетувањето е ограничено на моторот, неговите заштитни обвивки (капотажии) или додатоци или за оштетување кое е ограничено на елисите, врвовите на крилјата, антените, гумите на тркалата, кочниците, аеродинамичната оплата на моторот, малите вдлабнатини или дупки на обвивката на воздухопловот; или

в) воздухопловот исчезнува или е целосно недостапен."

47. "Обезбедување од дејствија на незаконско постапување (Security)" е збир на мерки и активности кои претставуваат комбинација на човечки и техничко-технолошки средства наменети за заштита на цивилниот воздушен сообраќај од акти на незаконско постапување;

48. "Објавување на начинот вообичаен во воздушниот сообраќај" е објавување во

“Зборникот на воздухопловни информации (АИП)” или за итни известувања (НОТАМ) или со воздухопловни информативни циркулари (АИЦ);

49. “Одобрение од контролата на летањето” е одобрување на воздухопловот летот да го изврши под услови определени од надлежната контрола на летање;

50. “Овластување” е одобрение запишано во дозволата или е составен дел на дозволата, со коешто се утврдени посебните услови, права или ограничувања што се однесуваат на дозволата;

51. “Опасна зона” е дел од воздушниот простор во кој се одвива активност опасна за воздушниот сообраќај или во која можат да настанат појави опасни за воздушниот сообраќај во одредено време;

52. “Оперативен лет” е лет на државен воздухоплов со специјални потреби на кој не можат да се применат општите правила, постапки и прописи за летање туку се применуваат правила, постапки и прописи за летање донесени од страна на надлежните државни органи;

53. “Оперативен минимум за аеродром” се ограничувања на употребата на аеродром за полетување, или слетување, обично изразени преку видливост (visibility) или видливост на полетно слетна патека (RVR - runway visual range), висина на одлука (DA/H) или минимум висина на снижување (MDA/H) и услови на облачност;

54. “Оцена на сообразност на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов и падобран” е утврдување дали новиот тип на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов и падобран одговара на пропишаните технички услови за техничките услови за пловидбеност, односно техничките услови за користење;

55. “Оператор на аеродром” е физичко или правно лице кое е сопственик или корисник на инфраструктура на аеродром, односно леталиште;

55-а. “Оператор на воздухопловно пристаниште” е правно лице кое, со или без други активности, има за цел да управува и раководи со аеродромската инфраструктура, да ги координира и контролира активностите на операторите присутни на соодветното воздухопловно пристаниште или систем на воздухопловни пристаништа, во согласност со законодавството на Република Македонија;

55-б. “Систем на воздухопловни пристаништа” се две или повеќе воздухопловни пристаништа групирани со цел да го опслужуваат истиот град или повеќе населени места (конурбација);

56. “Панорамско летање” е летање по определена рута заради разгледување од воздух;

57. “Патека за возење” е патека на аеродром на земја, определена за движење на воздухоплови на земја и за поврзување на делови на аеродроми;

58. “Персонал во воздухопловството” се лица кои врз основа на степенот на стручна подготовка, стручната оспособеност, дозволата во која е впишано соодветно овластување или уверение за оспособеност, како и овластувањата, вршат и обезбедуваат работи од значење за безбедноста на воздухопловството.

Во персонал во воздухопловството спаѓаат:

а) летачки персонал кој управува со воздухоплов и врши други работи во врска со управување со воздухопловот,

б) воздухопловно-технички персонал кој врши работи во врска со одржувањето и измената на воздухоплови, мотори, елиси и опрема за воздухоплови,

в) персонал на контрола на летањето кој врши работи на контрола на летањето,

г) персонал кој врши работи во врска со утврдувањето на условите на летот и со постапките за подготвување на летот (flight dispatcher),

д) падобрански персонал кој искокнува од воздухоплови во лет со падобран,

ѓ) кабински персонал кој врши работи во патничката кабина на воздухопловот, кои се однесуваат на безбедноста на влезените лица кои не се летачки персонал или лица кои вршат верификација на радионавигациските уреди во воздухот,

- е) персоналот за метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај,
- ж) персонал за поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите и опремата, за давање на услуги на воздухопловна навигација (ATSEP),
- з) персоналот кој врши подготовка и издавање на воздухопловни информации, карти публикации и процедури и
- с) персонал за регулирање и обезбедување на оптимален проток на воздушниот сообраќај.

Друг стручен персонал се стручно оспособени лица кои вршат други работи од значење за безбедноста на воздухопловството. Во друг стручен персонал спаѓаат: професионални пожарникари, персоналот за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, лица за опслужување на воздухоплови со гориво и мазиво, медицински лица, лица за обезбедување од дејствија на незаконско постапување, како и лица кои ја одржуваат аеродромската инфраструктура, односно маневарските површини, објектите и инсталациите на аеродром од значење за безбедноста на воздушниот сообраќај;

59. "План на лет" се утврдени податоци кои се доставуваат до единиците за АТС услуги, а кои се однесуваат на планиран лет или дел од лет на воздухоплов;

60. "Платформа" е определена површина на еден аеродром на земја на која се прифаќа воздухоплов заради натоварување и растоварување на патници, пошта или товар, за полнење со гориво, паркирање или одржување;

61. "Пловидбеност на воздухоплов" е на пропишан начин утврдена способност на воздухопловот за безбеден воздушен сообраќај;

62. "Површина за маневрирање" е дел од аеродромот определен за полетување, слетување и за движење на воздухоплови на земја во врска со полетување и слетување, исклучувајќи ги платформите;

63. "Полетно-слетна патека" е определена правоаголна површина на аеродромот наменета за полетување или слетување на воздухоплови;

64. "Потрага по воздухоплов и спасување на воздухоплов" е организиран систем за потрага по воздухоплови и спасување на патниците и екипажот;

65. "Превоз во домашен воздушен сообраќај" е превоз при чие вршење местото на поаѓање и дестинацијата се наоѓаат на територијата на Република Македонија;

66. "Превоз во меѓународен воздушен сообраќај" е превоз при чиешто вршење местото на поаѓање и дестинацијата се наоѓаат на територијата на две држави или на територијата на една држава, ако е предвидено слетување на територијата на друга држава;

67. "Прифатени стандарди и препорачани практики" се стандарди и препорачани практики кои се сметаат за дел од националните воздухопловни прописи на Република Македонија;

68. "Работно време на член на екипаж на воздухоплов" е времето што членот на екипажот ќе го помине на работа од еден час пред планираното време за полетување до 30 минути по слетувањето;

69. "Редовен јавен воздушен превоз" е серија од летови која ги има следниве карактеристики:

а) на секој лет патничките седишта и/или капацитетот за транспорт на карго и/или пошта се достапни за индивидуално купување од јавноста (директно од превозникот или од овластени агенти) и

б) секој лет има за цел вршење на сообраќај меѓу исти два или повеќе аеродроми или:

- согласно објавен ред на летање или

- со летови кои се толку редовни или чести што претставуваат препознатливи систематски серии;

70. "Ред на летање" е утврдено време на полетување и слетување на воздухоплови во редовниот јавен воздушен превоз;

70-а. "Самостоен давател на услуги" е корисник на воздухопловното пристаниште кој самостојно извршува една или повеќе категории на аеродромски услуги;

70-б. "Самостојно извршување на услуги" е кога корисникот на воздухопловното пристаниште директно извршува сам за себе една или повеќе категории на аеродромски услуги, а за што не склучува договор со трето лице. Корисниците на воздухопловното пристаниште не се сметаат меѓу себе како трети лица ако:

- еден од нив има мнозински дел во сопственоста на другиот или

- ист субјект има поголем дел во сопственоста на двата;

71. "Специјализирани услуги со воздухоплов (Aerial Work)" се воздухопловни активности во кои воздухопловот се користи за давање на специјализирани услуги како што се: за потребите на земјоделството, шумарството, здравството, градежништвото, за фотографирање и снимање, набљудување и патролирање, рекламни цели (фрлање на летоци, влечење на рекламни паролки) и друго, односно услуги кои не спаѓаат во превоз на лица, предмети и пошта;

72. "Сериозен инцидент" е загрозување на безбедноста на еден воздухоплов којшто вклучува околности кои укажуваат дека речиси се случила несреќа;

73. "Стручна подготовка" е вид и степен на образование;

74. "Стручна оспособеност" е ниво на знаење и способност за вршење на посебни стручни работи во воздушниот сообраќај со која не се стекнува степен на стручна подготовка;

74-а. "Субјекти на воздухопловната индустрија" се оператори на воздухоплови, воздухопловни школски центри, оператори на аеродроми или леталишта, даватели на аеродромски услуги, даватели на услуги на воздухопловна навигација, организации за дизајн, градба или одржување на воздухоплови и други субјекти кои вршат некоја од дејностите во воздухопловството утврдена со овој закон;

75. "Терен" е копнена површина која ги задоволува условите за повремено извршување на активности со воздухоплови од посебна категорија, падобрани, балони и хеликоптери;

76. "Технички лет" е летот на воздухопловот од аеродромот на кој ќе се затече до аеродромот на кој ќе се изврши сервис на воздухопловот;

78. "Упатство за работа (Maintenance Control Manual MCM & Maintenance Management Exposition Manual MMEM)" е прирачник што ги содржи процедурите, инструкциите и раководењето за работата на воздухопловно-техничкиот персонал при извршување на нивните должности и одговорности;

79. "Условно забранета зона" е дел од македонскиот воздушен простор над определена територија во која воздушниот сообраќај не може да се врши во определено време и под определени услови;

80. "Услуги на воздухопловна навигација (ANS-Air Navigation Services)" се услуги кои се даваат во воздухопловно информативниот регион и опфаќаат:

а) ATM услуги (Air Traffic Management) опфаќаат:

- АТС услуги (ATS-Air Traffic Services):

контрола на летањето,

информирање во лет и

тревожење,

- регулирање на протокот на воздушен сообраќај и

- организација на воздушниот простор,

б) воздухопловно информирање (Aeronautical Information Service - AIS),

в) метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај и

г) поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите и опремата, за давање на услуги на воздухопловна навигација (CNS Services);

81. "Цивилно воздухопловство" е кој било сообраќај кој го вршат само цивилни

воздухоплови со исклучок на сообраќајот кој го вршат државните воздухоплови наведени во членот 3 на Чикашката конвенција за цивилно воздухопловство.

82. ECIP – Европски план за меѓусебно приближување и имплементација (ECIP European Convergence Implementation Plan) и

83. “Аеродромска инфраструктура” се полетно слетни патеки, патеки за возење, пристанишни платформи, инсталации за вертикална сигнализација и терминална зграда со придружни објекти и инсталации.

ВТОР ДЕЛ

ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

1. НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Член 5

(1) За регулирање и спроведување на работите од областа на цивилното воздухопловство утврдени со овој закон надлежни се:

- Министерството за транспорт и врски и
- Агенцијата за цивилно воздухопловство.

(2) За регулирање и спроведување на работите утврдени со овој закон за потребите на државните воздухоплови надлежни се:

- Министерството за одбрана за воените воздухоплови,
- Министерството за внатрешни работи за полициските воздухоплови и
- Министерството за финансии за царинските воздухоплови.

(3) За спроведување на техничко истражување на воздухопловни несреќи и сериозни инциденти во смисла на овој закон, Владата на Република Македонија формира Комитет за истрага на воздухопловни несреќи и сериозни инциденти како независно истражно тело со својство на правно лице.

Член 6

Министерството за транспорт и врски е надлежно за работите од областа на воздухопловството, и тоа:

- а) ја подготвува националната стратегија за развој на воздухопловството;
- б) ја реализира политиката на Владата на Република Македонија во областа на воздухопловството;
- в) ја спроведува политиката на Владата на Република Македонија при доделување на концесии од областа на воздухопловството;
- г) предлага закони од областа на воздухопловството и подготвува и донесува подзаконски акти кои се предвидени со овој закон;
- д) спроведува постапка за привремено ставање на концесија под привремена принудна управа (секвестар);
- е) врши други работи утврдени со прописите од областа на воздухопловството.

Член 7

(1) За вршење на работите од областа на воздухопловството утврдени со овој закон се основа Агенција за цивилно воздухопловство (во натамошниот текст: Агенција).

(2) Агенцијата е независно регулаторно тело со јавни овластувања утврдени со овој закон.

(3) Агенцијата во својата работа и при донесување на одлуките во рамките на своите овластувања е целосно политички, финансиски и функционално независна

од друг државен орган, друго јавно правно лице или трговско друштво што врши дејност од областа на воздухопловството и е непристрасна кон нив.

(4) Агенцијата стекнува статус на правно лице со запишување во Централниот регистар на Република Македонија.

(5) Седиштето на Агенцијата е во Скопје.

(6) Агенцијата има Статут со кој се уредуваат прашањата значајни за организација на работата на Агенцијата.

(7) Агенцијата има своја ознака, односно лого утврдени со Статутот.

(8) Со цел за извршување на определени активности во рамките на своите надлежности, Агенцијата може да ангажира домашни или странски правни или физички лица, имајќи го во предвид конфликтот на интереси.

Член 7-а

(1) Работата на Агенцијата е јавна.

(2) Агенцијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Македонија.

Член 7-б

(1) Агенцијата ги има следниве надлежности:

- врши работи од својот делокруг во согласност со прописите од областа на воздухопловството, како и врз основа на Националната стратегија за развој на воздухопловството и меѓународните договори од областа на воздухопловството, ратификувани од Република Македонија со цел за безбедно и редовно одвивање на цивилното воздухопловство,

- врши надзор над примената на прописите од областа на воздухопловството,

- учествува во подготовка на предлог на закони од областа на воздухопловството;

- донесува подзаконски акти од областа на воздухопловството кои се предвидени со овој закон,

- одобрува Зборник на воздухопловни информации,

- води постапка и одлучува за издавање, продолжување, обновување, промена, суспендирање и повлекување на дозволи, овластувања, уверенија, одобренија и други писмена утврдени со овој закон, како и евиденција на истите,

- врши регистрација на воздухоплови, аеродроми, леталишта и евиденција на терени,

- предлага мерки за развој и примена на нови технологии во воздухопловството,

- организира и координира активности поврзани со потрага и спасување на воздухоплови,

- врши заштита на правата на патници како и обезбедување на правата на лица со инвалидитет и лицата со намалена подвижност,

- издава одобренија за летање и дезигнации за домашни авиопревозници,

- изготвува литература од областа на воздухопловството и

- врши други работи утврдени со прописите од областа на воздухопловството.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член одредени активности од надлежност на Агенцијата ги врши EASA кога тоа е определено со овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и/или со Регулативата 216/2008 на Европската Унија, за заеднички правила во областа на цивилното воздухопловство и воспоставување на EASA, која е преземена со Анексот 1 од Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област ("Службен весник на Република Македонија" број 27/2007 и 98/2009).

Член 7-в

На постапките предвидени со овој закон супсидијарно се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон поинаку не е определено.

Член 8

Органи на Агенцијата се Управен одбор и директор.

Член 9

- (1) Управниот одбор се состои од три члена, од кои еден е претседател.
- (2) Со работата на Управниот одбор раководи претседателот на Управниот одбор.
- (3) Претседателот и членовите на Управниот одбор ги именува Собранието на Република Македонија, на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија, со мандат од четири години, со можност за уште еден мандат.
- (4) За претседател и членови на Управниот одбор можат да бидат именувани лица кои имаат завршено високо образование од областа на техничките, правните или економските науки, со работно искуство над пет години од областа на воздухопловството и со активно познавање на англискиот јазик.
- (5) За претседател и член на Управниот одбор можат да бидат именувани лица од редот на вработените во Агенцијата, вработените во други правни лица што вршат дејност од областа на цивилното воздухопловство основани од државата и вработените во други правни лица, освен ако тоа не претставува конфликт на интереси согласно со закон.
- (6) Претседателот и членовите на Управниот одбор се именуваат не подоцна од 60 дена пред истекот на мандатот на нивните претходници.
- (7) За времетраењето на мандатот, претседателот и членовите на Управниот одбор не можат да бидат: пратеници во Собранието на Република Македонија, членови на Владата на Република Македонија, лица кои извршуваат должности во органите и телата на политички партии, членови на управни и надзорни одбори на јавни претпријатија или акционерски друштва или членови на друг вид на асоцијација на правни или физички лица кои би можеле да доведат до конфликт на интереси.
- (8) Претседателот, член на Управниот одбор, лицата во брачна или вонбрачна заедница со претседателот или членот на Управниот одбор, роднини по права линија до втор степен, не можат да се стекнат со акции односно удели директно или индиректно во организација што извршува активности директно поврзани со надлежностите на Агенцијата.
- (9) За претседател и членови на Управниот одбор не можат да бидат именувани лица кои се осудени со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење на професија, дејност или должност за времетраење на казната или мерката.
- (10) Ако постапката за именување не е завршена пред истекот на мандатот на претседателот и членовите на Управниот одбор чиј мандат е истечен, претседателот и членовите на Управниот одбор можат да продолжат да ја вршат својата функција, но не подолго од шест месеци.
- (11) Претседателот на Управниот одбор има право на месечен надоместок во висина од 50% од просечната месечна нето плата во стопанството на ниво на Република Македонија, а членовите на Управниот одбор имаат право на месечен надоместок во висина од 40% од просечната месечна нето плата во стопанството на ниво на Република Македонија.
- (12) Средствата за месечниот надоместок и другите трошоци на претседателот и членовите на Управниот одбор се обезбедуваат од средствата на Агенцијата, утврдени со годишниот финансиски план.

Член 9-а

- (1) Управниот одбор одлучува на седници.
- (2) Седниците ги свикува претседателот на Управниот одбор најмалку еднаш месечно.

(3) Седниците на Управниот одбор се јавни. По исклучок, Управниот одбор може да одлучи дали седницата или расправата по некоја точка ќе биде затворена за јавноста.

(4) Одлуките на Управниот одбор се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број на членови на Управниот одбор.

Член 9-б

Управниот одбор на Агенцијата е надлежен да:

- донесува Статут и други акти на Агенцијата;
- усвојува предлог и донесува годишна програма за работа и развој,
- усвојува предлог и донесува годишен финансиски план,
- усвојува годишен финансиски извештај со завршна сметка,
- усвојува извештај за реализација на годишната програма за работа и развој,
- го именува директорот на Агенцијата во согласност со овој закон,
- ги донесува општите акти за внатрешна организација и систематизација на работните места, плати на вработените, како и тарифници и трошковници за работењето на Агенцијата,
- соработува со други државни органи и институции и органи на единиците на локалната самоуправа,
- доставува извештаи, препораки и предлози до Собранието на Република Македонија и други државни органи и институции од областа на цивилното воздухопловство и
- врши други работи утврдени со Статутот и овој закон.

Член 9-в

(1) Собранието на Република Македонија, по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија може да ги разреши претседателот и членовите на Управниот одбор на Агенцијата пред истекот на мандатот за кој се именувани поради следниве причини:

- на негово барање,
- во случај на спреченост на вршење на функцијата поради болест подолго од шест месеци или смрт,
- прифаќање на функција или работа што е неспојлива со неговата функција член на Управниот одбор,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење на професија, дејност или должност, со денот на изрекувањето на казната или мерката,
- сторил повреда на прописите од областа на воздухопловството или злоупотреба на функцијата и
- неоправдано отсутствувал на три седници едноподруго или пет седници во тековната година.

(2) Недоставувањето на годишна програма за работата и развој на Агенцијата, како и годишен финансиски извештај до Собранието на Република Македонија е основ за колективно разрешување на претседателот и членовите на Управниот одбор.

(3) Доколку постои причина за разрешување на член на Управниот одбор на Агенцијата пред истекот на мандатот за кој е именуван, Управниот одбор на Агенцијата треба да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија во рок од седум дена од денот на дознавањето на причината.

Член 9-г

(1) Со работата на Агенцијата раководи директор.

- (2) Директорот на Агенцијата го избира Управниот одбор на Агенцијата по пат на јавен оглас.
- (3) Мандатот на директорот е четири години со можност за уште еден последователен мандат.
- (4) Директорот на Агенцијата треба да има завршено високо образование од областа на техничките, правните или економските науки, со работно искуство над пет години од областа на цивилното воздухопловство и најмалку три години работно искуство на раководно место и активно познавање на англискиот јазик.
- (5) Управниот одбор е должен да го именува директорот не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на неговиот претходник.
- (6) Директорот на Агенцијата, лицата во брачна или вонбрачна заедница со директорот на Агенцијата, роднини по права линија до втор степен, не можат да се стекнат со акции односно удели директно или индиректно во организација што извршува активности директно поврзани со надлежностите на Агенцијата.
- (7) Директорот на Агенцијата не може да биде лице кое е осудено со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење на професија, дејност или должност, за времетраење на казната или мерката.
- (8) Директорот е професионално ангажиран во Агенцијата со полно работно време.

Член 9-д

- (1) Директорот раководи со работата на Агенцијата и е одговорен за законитото работење на Агенцијата и ги има следниве надлежности:
- ја претставува и застапува Агенцијата,
  - донесува акти во првостепена управна постапка,
  - предлага, подготвува и донесува подзаконски акти и внатрешни процедури за работа,
  - издава овластувања на правни лица за вршење на дел од надлежностите на Агенцијата,
  - изготвува предлог на годишна програма за работа и развој, годишен финансиски план на Агенцијата, финансиски извештај со завршна сметка и извештај од реализираната годишна програма за работа и развој на Агенцијата,
  - предлага општи акти за внатрешна организација и систематизација на работните места, плати на вработените, како и тарифници и трошковници за работењето на Агенцијата,
  - предлага акти што ги донесува Управниот одбор,
  - ги извршува одлуките донесени од страна на Управниот одбор,
  - донесува одлуки за прашања за кои не одлучува Управниот одбор,
  - назначува воздухопловни инспектори,
  - назначува лица на раководни места во Агенцијата,
  - издава наредби и/или оперативни директиви за безбедност и обезбедување од дејствија на незаконско постапување,
  - соработува со други државни органи и институции, органи на единиците на локалната самоуправа и со невладини организации и здруженија на граѓани и
  - врши други работи утврдени со овој закон и Статутот на Агенцијата.
- (2) Директорот на Агенцијата е должен да воспостави внатрешна контрола преку имплементација на соодветен систем на финансиски менаџмент и контрола и внатрешна ревизија согласно со Законот за јавна внатрешна финансиска контрола.
- (3) Директорот има право да присуствува и учествува на состаноците на Управниот одбор, без право на глас.
- (4) Директорот може да поднесе оставка на својата функција во писмена форма до Управниот одбор.

(5) Ако мандатот на директорот е завршен, а постапката за именување на директор не е завршена, тогаш директорот може да продолжи да ја врши функцијата се додека не се именува директор, но не подолго од шест месеци.

Член 9-ѓ

Директорот може да биде разрешен од страна на Управниот одбор пред истекување на мандатот во следниве случаи:

- на негово барање,
- во случај на спреченост за вршење на функција поради болест подолго од шест месеци или смрт,
- прифаќање на функција или работа што се неспојливи со неговата функција на директор,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење на професија, дејност или должност, со денот на изрекувањето на казната или мерката и
- повреда на прописите од областа на воздухопловството или злоупотреба на функцијата.

Член 10

Против решенијата на директорот на Агенцијата донесени во првостепена управна постапка, незадоволната странка има право на судска заштита пред Управниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Член 11

- (1) Директорот одлучува за правата, должностите и одговорностите на вработените во Агенцијата.
- (2) Директорот обезбедува соодветна и правична застапеност на сите заедници кои живеат во Република Македонија.
- (3) За вработените во Агенцијата се применуваат одредбите од Законот за работните односи и овој закон.

Член 12

- (1) Агенцијата се финансира од:
  - дел од надоместокот остварен врз основа за користење на услуги на воздухопловна навигација во македонскиот воздушен простор,
  - надоместок за издавање, продолжување, обновување и промена на уверенија, дозволи, одобрености, согласности и друго, предвидени со овој закон или прописите донесени врз основа на овој закон,
  - надоместок за преглед на воздухоплов,
  - надоместок за проверка на стручната способност на персоналот во воздухопловството и друг стручен персонал,
  - дел од надоместоците за користење на полетно-слетната патека и патеките за возење, односно за полетување, слетување и осветлување и
  - донации, заеми и друга финансиска и техничка помош и други надоместоци утврдени со овој закон и други прописи донесени врз основа на овој закон.
- (2) Висината на делот од надоместокот од ставот (1) алинеја 1 на овој член се утврдува врз основа на одобриениот годишен финансиски план со трошковник на Агенцијата, во зависност од административните трошоци и трошоците за безбедносен и континуиран надзор на давањето на услуги на воздухопловна навигација, на начин пропишан согласно со членот 56 став (4) на овој закон.
- (3) Висината на делот од надоместокот од ставот (1) алинеја 5 на овој член изнесува 2% од надоместокот за користење на полетно-слетната патека и патеките за возење, односно за полетување, слетување и осветлување, кој го

наплатува операторот на аеродромот и месечно го уплатува на сметка на Агенцијата.

(4) Висината на надоместокот за добивање на одобренија и согласности од ставот (1) алинеја 2 на овој член ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(5) Средствата од ставот (1) на овој член се уплаќаат на сметка на Агенцијата, а се користат за функционирање на Агенцијата, инвестиционо и тековно одржување, за месечни плати и други надоместоци на вработените, за обука и усовршување на вработените и за други неопходни работи.

(6) Агенцијата може да се финансира и од концесискиот надоместок за користење на аеродромите во Република Македонија, уплатен за претходната година.

(7) Собранието на Република Македонија на предлог на Агенцијата донесува одлука за користење на средствата од ставот (6) на овој член по претходно добиено мислење од Владата на Република Македонија.

Член 13

(1) Предлог-годишната програма за работа и развој и предлог-годишниот финансиски план, Агенцијата ги доставува на согласност до Собранието на Република Македонија најдоцна до крајот на декември секоја година.

(2) Годишната програма за работа и развој и годишниот финансиски план од ставот (1) на овој член ги донесува Управниот одбор по претходно добиена согласност од Собранието на Република Македонија, најдоцна до крајот на јануари секоја година.

(3) Извештајот за реализација на годишната програма за работа и развој на Агенцијата за претходната година проследен со финансиско - сметководствени извештаи изработени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување, Управниот одбор на Агенцијата ги усвојува најдоцна до 25 февруари секоја година.

(4) Годишниот финансиски план содржи податоци за приходите и расходите за работењето на Агенцијата.

(5) Извештајот од независен ревизор се доставува до Управниот одбор на Агенцијата најдоцна до 1 јуни секоја година.

(6) Извештајот за реализација на годишната програма за работа и развој на Агенцијата за претходната година, Управниот одбор на Агенцијата го доставува на усвојување до Собранието на Република Македонија најдоцна до 30 јуни заедно со извештајот од независен ревизор.

(7) Ревизијата ја врши надворешен и независен ревизор, избран согласно со Законот за јавните набавки.

2. ДЕЈНОСТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО

Член 14

Дејности од областа на воздухопловството според овој закон се:

- 1) воздушен превоз;
- 2) специјализирани услуги со воздухоплов;
- 3) воздухопловно-спортските активности;
- 4) градбата и одржувањето на воздухопловите;
- 5) изградба, реконструкција и одржување на аеродроми, леталишта и терени;
- 6) аеродромски услуги;
- 7) услуги на воздухопловна навигација;
- 8) обуката на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал и
- 9) други дејности утврдени со овој закон или други прописи.

ТРЕТ ДЕЛ

ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 15

(1) За воздушен сообраќај може да се користи воздухоплов кој ги исполнува условите пропишани со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Во воздушниот сообраќај воздухопловите се користат во согласност со видот, категоријата и намената, определени во уверението за пловидбеност.

(3) Правилата и постапките на летањето на воздухопловите поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Правилата и постапките на оперативното летање на државните воздухоплови ги пропишуваат:

- министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови,
- министерот за одбрана за воените воздухоплови и
- министерот за финансии за царинските воздухоплови.

Член 16

(1) Во случај кога воздухоплов што е запишан во регистарот на воздухоплови на Република Македонија се користи во друга земја, Република Македонија може, со договор меѓу воздухопловните власти, да и ги пренесе на таа земја сите или дел од функциите и должностите на Агенцијата кои произлегуваат од членовите 12, 30, 31 и 32-а на Чикашката конвенција. Во тој случај Република Македонија како земја на регистарот на воздухопловот се ослободува од одговорноста во однос на пренесените обврски.

(2) Во случај кога воздухоплов што е запишан во регистарот на воздухоплови на друга земја се користи во Република Македонија, земјата на регистарот на воздухопловот може, со договор меѓу воздухопловните власти, да и ги пренесе на Република Македонија сите или дел од функциите и должностите на воздухопловните власти на таа земја кои произлегуваат од членовите 12, 30, 31 и 32-а на Чикашката конвенција. Во тој случај земјата на регистарот на воздухопловот се ослободува од одговорноста во однос на пренесените обврски.

(3) Во договорот од ставовите (1) и (2) на овој член мора точно да се наведе кои функции и должности се пренесуваат согласно со членот 83-bis од Чикашката конвенција.

(4) Преносот на функциите и должностите ќе има ефект откако склучениот договор од ставовите (1) и (2) на овој член, ќе биде доставен до ИКАО и објавен согласно со членот 83 од Чикашката конвенција.

(5) Одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член се применуваат и на случаите на кои се однесува членот 77 од Чикашката конвенција.

(6) Важноста на договорот за пренос од ставовите (1) и (2) на овој член се утврдува согласно со периодот на важност на договорот за закуп, чартер или сличен договор за воздухопловот кој се користи согласно со членот 83-bis од Чикашката конвенција.

(7) Заверени копии од склучениот договор за пренос и од уверението за исполнување на безбедносни услови (АОС) на превозникот се носат во воздухопловот што е предмет на договорот за закуп, чартер или сличен договор.

Член 17

(1) Забрането е летање на воздухоплов без екипаж во контролирана аеродромска зона на воздухопловно пристаниште, доколку истиот не е опремен со уред за идентификација-транспондер.

(2) Воздухоплов без екипаж може да лета во македонскиот воздушен простор во согласност со условите коишто ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 18

(1) Воздушниот сообраќај може постојано или привремено да се забрани над определено подрачје што е прогласено за забранета, условно забранета или за опасна зона.

(2) Воздушниот сообраќај над определени подрачја може да се ограничи временски или со определување на висината под која или над која истиот не смее да се врши.

(3) Забранетите, условно забранетите и опасните зони се објавуваат на начинот вообичаен во воздушниот сообраќај.

(4) Ако воздухопловот се приближува кон подрачје на забранета, условно забранета или опасна зона или лета низ неа, надлежната контрола на летање во тој дел на македонскиот воздушен простор е должна да ги преземе пропишаните мерки за враќање на воздухопловот на патеката на летот определена во одобриениот план на летот.

(5) Ако водачот на воздухопловот од ставот (4) на овој член не постапи по инструкцијата на надлежната контрола на летањето, истата по потреба иницира постапка за присилно слетување на воздухопловот.

(6) Владата на Република Македонија го пропишува начинот и постапката за враќање и присилно слетување на воздухоплов од ставовите (4) и (5) на овој член.

(7) Забранет е воздушен сообраќај под определена висина над градовите и другите населени места и индустриските објекти.

(8) Висината од ставот (7) на овој член е пропишана со правилата и постапките на летање на воздухопловите согласно со членот 15 на овој закон.

(9) Забрането е акробатско летање над градовите и другите населени места и индустриските објекти.

(10) По исклучок од одредбата на ставот (7) од овој член, воздушниот сообраќај над градовите и другите населени места и индустриските објекти е дозволен под определената висина ако Агенцијата за тоа издаде одобрение.

(11) Одобрението од ставот (10) на овој член не е потребно за воздухоплови за потрага и спасување, за давање на медицинска помош и за државните воздухоплови при вршење на оперативни летови.

(12) Забрането е насочување на светла, ласери и одблесоци кон воздухоплови во лет.

Член 19

(1) За време на летот од воздухопловот не смеат да се исфрлаат предмети.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, ако е тоа во интерес на безбедноста на воздухопловот или на заштитата на животите и здравјето на лицата во воздухопловот, водачот на воздухопловот може да нареди од воздухопловот да се исфрли горивото, товарот или дел од товарот над ненаселени места, според редоследот што тој ќе го определи.

Член 20

Ракети и други летачки објекти за научни, спортски и други цели што можат да ја загрозат безбедноста на воздушниот сообраќај во македонскиот воздушен простор можат да се лансираат на начинот и под условите што ги пропишува Агенцијата.

Член 21

(1) Ракети против градоносни облаци можат да се лансираат само врз основа на согласност од надлежната контрола на летање.

(2) Субјектите, условите и начинот на лансирање на ракетите од ставот (1) на овој член ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 22

На воздушниот пат, односно во завршната контролирана област и аеродромската зона и над воздухопловното пристаниште, е забрането скокање со падобран од воздухоплов, освен ако воздухопловот се наоѓа во опасност или одобрение за скокање дала надлежната контрола на летање во согласност со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 23

(1) Агенцијата, односно давателот на услуги на воздухопловна навигација, по барање на Министерството за одбрана е должна, во определен дел на воздушниот простор или на определен аеродром, привремено да го забрани или да го ограничи летањето ако тоа го бараат интересите на одбраната, националната безбедност или безбедноста на летањето на определен воздухоплов или на група воздухоплови.

(2) Забраната на летањето, односно ограничувањето на летањето од ставот (1) на овој член, се објавува на начин вообичаен во воздушниот сообраќај, најмалку 48 часа пред часот на влегувањето во сила на забраната или ограничувањето, односно веднаш ако тоа го бараат исклучителни околности.

Член 24

(1) Летовите на македонските воени воздухоплови со цел за заштита на суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Македонија, летовите на полициските воздухоплови кои се извршуваат со цел за заштита на јавниот ред и мир и царинските воздухоплови во вршење на својата должност, се сметаат за летови од посебно значење за безбедноста на Република Македонија.

(2) Летовите на македонските воени, полициски и царински воздухоплови од ставот (1) на овој член имаат предност пред останатите летови, освен ако се работи за летови каде што пилотот пријавил инцидент.

Член 25

(1) Воздухоплов по правило влегува во, односно излегува од македонскиот воздушен простор на гранична точка, имајќи ја предвид целта за ефикасно и флексибилно користење на воздушниот простор.

(2) Граничните точки ги одобрува Агенцијата на предлог на давателот на услуги на воздухопловна навигација, согласно со утврдениот план на EUROCONTROL и ICAO, имајќи ја предвид целта за ефикасно и флексибилно користење на воздушниот простор.

(3) По исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член во случај на опасност или неповолни метеоролошки услови, хуманитарни акции, акции за заштита на луѓето и материјалните добра, поради пожар, град и слично и заради експедитивност на воздушниот сообраќај, надлежната контрола може да одобри влегување, односно излегување на воздухоплов и надвор од граничната точка, како и да изврши и одобри измена на рутата на летот на воздухопловот.

(4) Надлежната контрола на летање е должна во случај на влегување, односно излегување на воздухоплов за којшто не постои најава и одобрение за лет веднаш да ги извести Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи.

Член 26

(1) Странски воздухоплов може да лета во македонски воздушен простор само врз основа на одобрение за летање, освен ако поинаку не е пропишано со меѓународен договор кој го ратификувала Република Македонија.

(2) За цивилни странски воздухоплови кои влегуваат на територијата на Република Македонија со цел за слетување, одобрението од ставот (1) на овој член го издава Агенцијата, а за цивилни странски воздухоплови кои влегуваат на територијата на Република Македонија со цел за прелет, одобрението го издава давателот на услуги на воздухопловната навигација.

(3) За странски државни воздухоплови, воздухоплови на Обединетите нации, воздухоплови кои се користат за потребите на Обединетите нации, воздухоплови кои се користат исклучиво за превоз на лица кои уживаат посебен статус, одобрението за летање од ставот (1) на овој член го издава Министерството за надворешни работи, по претходно добиена согласност од Министерството за одбрана.

(4) Посебните услови, начинот и постапката за добивање на одобрение за летање, ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 27

(1) По исклучок од членот 26 став (1) на овој закон за оперативните летови на домашните државни воздухоплови не е потребно одобрение за летање.

(2) Странски државен воздухоплов кој не се користи за државни цели, ако има одобрение за летање од членот 26 на овој закон, се смета за цивилен воздухоплов и врз него се применуваат одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 28

(1) Странски воздухоплов кој според членот 26 од овој закон има одобрение за летање во македонски воздушен простор, може да полета и слета на аеродром што е отворен за меѓународен воздушен сообраќај.

(2) За полетување и слетување на аеродром, односно леталиште што не е отворено за меѓународен сообраќај во ставот (1) на овој член, странскиот воздухоплов мора да има посебно одобрение што го издава Агенцијата по претходно мислење на Министерството за одбрана, Министерството за финансии - Царинската управа и Министерството за внатрешни работи, освен ако поинаку не е утврдено со меѓународен договор кој го ратификувала Република Македонија.

(3) Министерството за внатрешни работи и Министерството за финансии - Царинската управа, задачите од своја надлежност во врска со слетување на аеродром кој не е отворен за меѓународен воздушен сообраќај ќе ги извршат на местото на слетување на странскиот воздухоплов, а трошоците за овие активности паѓаат на товар на лицето корисник на услугите.

Член 29

(1) На странски воздухоплов му е забрането во македонски воздушен простор да носи активно наполнето стрелачко, ракетно или бомбардерско вооружување, како и активна опрема за снимање, освен ако со меѓународен договор што го ратификувала Република Македонија поинаку не е определено.

(2) За употреба на активна опрема за снимање од воздух странски воздухоплов мора да има посебно одобрение согласно Законот за одбрана.

II. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

1. ВОЗДУШЕН ПРЕВОЗ

Член 30

Воздушен превоз во домашниот и меѓународниот воздушен сообраќај може да се врши како јавен воздушен превоз и воздушен превоз за сопствени потреби.

1.1. Услови за вршење на јавен воздушен превоз

Член 31

Јавен воздушен превоз може да се врши како редовен или како нередовен превоз во домашниот или во меѓународниот воздушен сообраќај.

Член 32

Воздушните патишта ги одобрува Агенцијата на предлог на давателот на услуги на воздухопловна навигација, согласно со утврдениот план на EUROCONTROL и ICAO.

Член 33

(1) Заради безбедност и уредност на јавниот воздушен превоз, правното лице што врши јавен воздушен превоз треба да има потребен персонал, воздухоплови, опрема, како и да исполнува посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење. Начинот на вршење на јавен воздушен превоз, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) На превозникот кој ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата му издава или продолжува уверение за работа (Operating Licence) и уверение за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC) за што донесува решение.

(3) Агенцијата нема да издаде или продолжи уверение за работа (Operating Licence) и уверение за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC) или да дозволи истото да биде во важност доколку условите од ставот (1) на овој член не се исполнети, за што донесува решение.

(4) На превозникот кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го суспендира уверението за работа (Operating Licence) и уверението за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC) за период кој не може да биде подолг од 60 дена. Ако превозникот во определениот период не ги исполни условите, Агенцијата ќе му го повлече уверението за работа (Operating Licence) и уверението за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC), за што донесува решение.

(5) Формата, содржината, начинот на издавање, продолжување, промена и евиденција на уверенијата од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 34

(1) Јавен воздушен превоз во меѓународниот воздушен сообраќај може да врши домашен превозник кој покрај условите од членот 33 на овој закон ги исполнува и условите предвидени со меѓународни договори што ја обврзуваат Република

Македонија, како и со други меѓународни акти со кои се регулира безбедното и уредното вршење на превозот во меѓународниот воздушен сообраќај.

(2) Странски превозник може да врши јавен воздушен превоз во меѓународниот воздушен сообраќај со Република Македонија во согласност со условите од билатералниот и мултилатералниот договор за меѓународен редовен или нередовен јавен воздушен превоз што ја обврзува Република Македонија или во согласност со условите од одобрението издадено врз основа на членот 26 на овој закон.

(3) По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член, домашен превозник или превозник на земја-членка на ЕЗВО може да врши меѓународен јавен воздушен сообраќај меѓу Република Македонија и земја-членка на ЕЗВО согласно со одредбите од Регулативата 1008/2008 на ЕУ.

Член 35 е избришан

Член 36 е избришан

Член 37

(1) Превозникот е должен редовно и уредно да го одржува превозот во воздушниот сообраќај.

(2) Операторот на воздухопловното пристаниште (службата за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, службата за обезбедување, службата за одржување на површини за маневрирање, платформи, објекти, инсталации, уреди и опрема, медицинската служба и противпожарна служба), правното лице кое го снабдува воздухопловот со гориво, службата на органите за внатрешни работи, службата на царина, надлежната контрола на летање, службата за метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај, се должни своите работи да ги вршат така што ќе обезбедат редовно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај.

(3) Превозниците и операторот на воздухопловното пристаниште се должни да доставуваат месечен извештај за редовноста и уредноста на воздушниот сообраќај до Агенцијата.

Член 38

(1) Директорот на Агенцијата ги пропишува правилата за утврдување на листата на превозници кои се предмет на оперативна забрана во согласност со Регулативата 2111/2005 ЕУ и ја објавува листата на превозници кои се предмет на оперативна забрана.

(2) Со цел за унапредување на системите за управување со безбедноста и постигнување на прифатливо ниво на безбедност во воздушниот сообраќај, Агенцијата донесува Национална програма за безбедност по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија.

(3) Превозниците, операторите на аеродром, давателите на услуги на воздухопловна навигација и организациите за одржување на воздухоплови се должни да воспостават и одржуваат систем за управување со безбедноста во согласност со Националната програма за безбедност.

Член 38-а

(1) Заради побрз развој на цивилното воздухопловство и формирање на поконкурентни и подостапни цени во воздушниот сообраќај, Владата на Република Македонија доделува финансиска поддршка за поттикнување и развој на воздушниот сообраќај во Република Македонија на домашни и странски превозници.

(2) Финанската поддршка од ставот (1) на овој член се определува врз основа на следниве критериуми:

- зголемување на фреквенцијата на летови на одредена дестинација,
- воведување на нови дестинации,
- зголемување на број на патници и
- исполнување на условите за вршење на јавен воздушен превоз согласно со овој закон.

(3) За определување на финансиската поддршка од ставот (1) на овој член, Владата на Република Македонија донесува тригодишна програма, по претходно добиено мислење од Министерството за финансии и Комисијата за заштита на конкуренцијата.

(4) Начинот, поблиските критериуми од ставот (2) на овој член и потребната документација која треба да се достави од корисниците на финансиската поддршка од ставот (1) на овој член ги утврдува Владата на Република Македонија.

(5) Средствата за финансирање на програмата од ставот (3) на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Член 39 е избришан

Член 40 е избришан

Член 41 е избришан

1.2. Услови за вршење на воздушен превоз за сопствени потреби

Член 42

(1) Правно или физичко лице може со воздухоплов да превезува лица и предмети за сопствени потреби ако има воздухоплови, опрема и ги исполнува другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење што ги пропишува Агенцијата.

(2) На правното, односно на физичкото лице од ставот (1) на овој член што ќе ги исполни условите за вршење на овој вид на воздушен превоз, Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) На правното, односно физичкото лице кое не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата нема да му издаде уверение за работа, за што донесува решение.

(4) На правното односно физичкото лице кое ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го суспендира уверението за работа за период кој не може да биде подолг од 60 дена. Ако правното, односно физичкото лице во определениот рок не ги исполни условите, Агенцијата ќе му го одземе уверението за работа, за што донесува решение.

(5) Формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

(6) Начинот на вршење на превоз за сопствени потреби, како и посебните услови во однос на воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење, ги пропишува Агенцијата.

2. СПЕЦИЈАЛИЗИРАНИ УСЛУГИ СО ВОЗДУХОПЛОВ

Член 43

- (1) Правно или физичко лице може да врши специјализирана услуга со воздухоплов која не спаѓа во воздушен превоз на лица, предмети и стока, ако има воздухоплови, опрема, како и ги исполнува другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење што ги пропишува Агенцијата.
- (2) На правно или физичко лице кое ќе ги исполни условите за вршење на некоја од специјализираните услуги со воздухоплов, Агенцијата му издава уверение за работа.
- (3) На правното или физичкото лице кое не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата нема да му издаде уверение за работа, за што донесува решение.
- (4) На правното, односно физичкото лице кое ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го суспендира уверението за работа за период кој не може да биде подолг од 60 дена. Ако правното, односно физичкото лице во определениот рок не ги исполни условите, Агенцијата ќе му го одземе уверението за работа, за што донесува решение.
- (5) Формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.
- (6) Начинот на вршење на специјализирани услуги со воздухоплов, како и посебните услови во однос на воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење, ги пропишува Агенцијата.

3. ВОЗДУХОПЛОВНО-СПОРТСКИ ДЕЈНОСТИ

Член 44

- (1) Правно лице може да организира воздухопловно-спортска дејност ако има воздухоплови, опрема, како и ги исполнува другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење што ги пропишува Агенцијата.
- (2) На правното лице од ставот (1) на овој член, кое ги исполнува условите за организирање на воздухопловно-спортска дејност, Агенцијата му издава уверение за работа.
- (3) На правното лице кое не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата нема да му издаде уверение за работа, за што донесува решение.
- (4) На правното лице кое ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го суспендира уверението за работа за период кој не може да биде подолг од 60 дена. Ако правното лице во определениот рок не ги исполни условите, Агенцијата ќе му го одземе уверението за работа, за што донесува решение.
- (5) Формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.
- (6) Начинот на вршење на воздухопловно-спортски дејности, како и посебните услови во однос на воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење ги пропишува Агенцијата.
- (7) Начинот и правилата на летање со едрилици, балони, ултралесни летала и моторизирани крила, крила за слободно летање (змејови, параглајдери и други), за скокање со падобрани, за моделарство и за организирање на натпревари, ги пропишува директорот на Агенцијата.
- (8) Правилата за воено падобрански активности ги пропишува министерот за одбрана.

4. ПОСЕБНИ ВОЗДУХОПЛОВНИ АКТИВНОСТИ

Член 45

(1) Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи организираат и изведуваат посебни воздухопловни активности.

(2) Правилата за вршење на посебните воздухопловни активности ги пропишуваат надлежните министерства.

5. НАДОМЕСТОЦИ

Член 46

(1) За издавање, продолжување/обновување и промена на уверенијата од членовите 33, 42, 43 и 44 на овој закон се плаќа надоместок на Агенцијата.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

6. ВОЗДУХОПЛОВНИ МАНИФЕСТАЦИИ

Член 47

(1) Трговско друштво, орган на државната управа, здружение на граѓани или друго физичко или правно лице може да бара организирање на воздухопловна манифестација, под услови и на начин што ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) На субјектите од ставот (1) на овој член коишто ќе ги исполнат условите за организирање на воздухопловна манифестација Агенцијата, по претходно извршен надзор, ќе им издаде одобрение.

7. ИСПРАВИ, КНИГИ И ДРУГИ ДОКУМЕНТИ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 48

(1) Воздухопловот што се користи за воздушен сообраќај за време на лет мора да ги има исправите, книгите и другите документи пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Исправите, книгите и другите документи на воздухопловот служат како доказ за идентитетот, пловидбеноста и другите карактеристики на воздухопловот.

Член 49

(1) За време на воздушниот сообраќај, во воздухопловот, освен балонот и воздухопловите коишто не се според ICAO стандарди, мораат да се наоѓаат следниве исправи, книги и други документи:

- 1) уверение за регистрација - (Registration Certificate);
- 2) уверение за пловидбеност - (Airworthiness Certificate);
- 3) дозвола за работа на радиостаницата - (Aircraft Radio License);
- 4) дозвола на член на екипаж за летање - (Flight Crew License) и
- 5) оперативен дневник на воздухопловот - (Aircraft Journey Log).

(2) Во воздухопловот што се користи за воздушен превоз, покрај исправите, книгите и другите документи од ставот (1) на овој член, мораат да се наоѓаат и исправите, книгите и другите документи пропишани со актите од членовите 33 став (1) и 42 став (6) на овој закон.

(3) Исправите, книгите и другите документи што се наоѓаат во воздухопловот мораат да бидат уредни, ажурирани и мораат да се покажат по барање на овластените лица.

Член 50

- (1) Исправите од членот 49 на овој закон кои ги издава Агенцијата мораат да бидат составени на македонски јазик и на англиски јазик.
- (2) Книгите и другите документи на воздухопловите на домашните превозници мораат да бидат составени на англиски јазик.

Член 51

Ако воздухопловот биде избришан од регистарот на воздухоплови на Република Македонија, исправите на воздухопловот се доставуваат во Агенцијата.

Член 52

- (1) Исправите за пловидбеност и дозволите издадени или валидирани од договорна земја на ИКАО во која еден воздухоплов е регистриран се признаваат за валидни во Република Македонија согласно со членот 33 на Чикашката конвенција доколку условите под кои тие се издадени или валидирани се исти или построги од минимум стандардите утврдени согласно со Чикашката конвенција.
- (2) Во врска со член 33 од Чикашката конвенција, доколку земја членка на ИКАО во која е регистриран воздухопловот ги пренесе своите надлежности за издавање или валидирање на исправите од ставот (1) на овој член на земјата на операторот согласно со членот 83-bis на Чикашката конвенција, тогаш во Република Македонија се признава и валидноста на исправите од ставот (1) на овој член издадени од земјата на операторот дополнително на оние исправи издадени од земјата на регистарот на воздухопловот под услов Република Македонија да е официјално информирана за договорот за пренос на надлежностите склучен согласно со членот 83-bis од Чикашката конвенција.
- (3) Во случај воздухоплов кој е предмет на договор за пренос на надлежности треба да го користи воздушниот простор на Република Македонија, а Република Македонија не е официјално информирана за договорот за пренос на надлежности склучен согласно со членот 83-bis од Чикашката конвенција, тогаш земјата на регистарот на воздухопловот останува целосно надлежна согласно со членовите 30, 31 и 32-а од Чикашката конвенција, без оглед на склучениот договор за пренос на надлежности.

III. УСЛУГИ НА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 53

- (1) Услугите на воздухопловната навигација се даваат врз ексклузивна основа во рамките на посебни блокови на воздушниот простор кои спаѓаат под надлежност на Република Македонија од страна на давател на услуги на воздухопловна навигација кој треба да е дезигниран од страна на Владата на Република Македонија под услов да поседува уверение за оспособеност за давање на услуги на воздухопловна навигација.
- (2) Во услови на постоење на функционален воздушен блок воспоставен со меѓународен договор согласно со членот 57 од овој закон, кој се протега преку воздушниот простор на Република Македонија, земјите потписнички заеднички дезигнираат со договорот еден или повеќе даватели на услуги на воздухопловна навигација и ги определуваат нивните права и обврски.
- (3) Дезигнацијата од ставовите (1) и (2) на овој член се однесува на давање на АТС услуги и метеоролошки услуги.

(4) За добивање на уверение за оспособеност за давање на услугите на воздухопловна навигација давателот на услугите треба да има потребен персонал, опрема, како и да исполнува други посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење.

(5) На даватели на услуги на воздухопловна навигација кои имаат главно седиште или регистрирано претставништво во Република Македонија, уверението за оспособеност за давање на услуги на воздухопловна навигација им го издава Агенцијата со рок на важење од две години.

(6) Формата, содржината и начинот на издавање, продолжување, обновување, промена и суспендирање на уверението за оспособеност ги пропишува Агенцијата.

(7) Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци ја пропишува висината на надоместокот за издавање, продолжување, промена и обновување на уверението од ставот (2) на овој член.

(8) Начинот на давањето на услугите на воздухопловна навигација, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење ги пропишува Владата на Република Македонија.

(9) Начинот на давање на услуги на воздухопловна навигација за потребите на државните воздухоплови се регулира со договор за соработка меѓу давателот на услуги на воздухопловна навигација и надлежните министерства.

Член 54 е избришан

Член 55

При давање на услуги на воздухопловна навигација се употребуваат мерните единици, кратенките и мерилата што се утврдени со закон, важечките стандарди или меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија.

Член 56

(1) За користење на услуги на воздухопловна навигација во македонскиот воздушен простор, операторот на воздухопловот плаќа надоместок, кој се состои од надоместок со кој се финансираат трошоците за услуги за прелети (En Route Charges) и надоместок со кој се финансираат трошоците за терминални услуги (Terminal Charges).

(2) Надоместокот со кој се финансираат трошоците за услуги за прелети (En Route Charges) од ставот (1) на овој член го наплатува EUROCONTROL и го пренесува на Агенцијата и на давателот на услуги на воздухопловна навигација врз основа на претходно склучен договор.

(3) Надоместокот со кој се финансираат трошоците за терминални услуги (Terminal Charges) од ставот (1) на овој член, го наплатува давателот на услуги на воздухопловна навигација.

(4) Начинот на определување на висината на надоместокот од ставот (1) на овој член и начинот на наплата ги пропишува Владата на Република Македонија во согласност со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

(5) Од плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член покрај летовите определени со Регулативата 1794/2006 на ЕУ, ослободени од плаќање се летовите на воените, полициските и царинските воздухоплови на Република Македонија, како и други летови кои можат да бидат ослободени согласно со Регулативата 1794/2006 на ЕУ по претходно донесена одлука на Владата на Република Македонија."

Член 57

АТМ услугите можат да се даваат и надвор од границите на воздухопловно информативниот регион или пак правото за нивно обезбедување во некој дел од воздухопловно информативниот регион да се делегира на друг меѓународен субјект врз основа на меѓународни договори кои ја обврзуваат Република Македонија.

Член 58

(1) Организацијата и користењето на воздушниот простор го пропишува Владата на Република Македонија.

(2) За извршување на работите поврзани со управување со воздушниот простор и флексибилно користење на воздушниот простор, Владата на Република Македонија формира Цивилно-воен комитет.

(3) Во Комитетот членуваат претставници од Министерството за транспорт и врски, Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи, Агенцијата и давателот на услуги на воздухопловна навигација.

(4) Работата на Комитетот ја координира претставникот од давателот на услуги на воздухопловна навигација.

(5) Комитетот за својата работа поднесува извештај до Владата на Република Македонија најдоцна до 31 јануари во тековната година за претходната година.

Член 59

(1) Техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на услуги на воздухопловна навигација се сите оперативни технички средства кои со својата работа и функција се потребни за овозможување на безбедно и уредно давање на услуги на воздухопловна навигација или се на располагање за користење од страна на учесниците во воздушниот сообраќај.

(2) Техничките средства, опремата, уредите и објектите од ставот (1) на овој член се набавуваат, поставуваат и одржуваат на начин и во состојба која овозможува сигурен и редовен воздушен сообраќај.

(3) Податоците за техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на услуги на воздухопловна навигација се објавуваат на начин вообичаен за воздушниот сообраќај. Дефектот или престанувањето со работа на определено техничко средство, опрема или уред за давање на услуги на воздухопловна навигација, веднаш се објавуваат на начин вообичаен за воздушниот сообраќај, а нивните причини треба да се отстранат во што пократок рок.

(4) Техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на услуги на воздухопловната навигација мора да бидат заштитени од оштетување или уништување.

(5) Препреки, емисиони уреди, објекти, далноводи или други уреди што емитуваат електромагнетни бранови не смее да се поставуваат на оддалеченост од која со својата работа можат да ја попречат работата на техничките средства и уредите за давање на услугите на воздухопловната навигација.

(6) Правните лица што даваат телекомуникациски и поштенско-телеграфски услуги како и услуги на пренос, дистрибуција и снабдување со електрична енергија се должни да обезбедат приоритет во врските неопходни за давање на услугите на воздухопловната навигација.

(7) Начинот на поставување, одржување и заштита на техничките средства, уреди и опрема од ставот (1) на овој член, ги пропишува Агенцијата.

Член 59-а

(1) Правилата и условите за заемна оперативност на системите, нивните составни делови и поврзаните процедури за давање на услугите на воздухопловна

навигација со европската АТМ мрежа ги пропишува Владата на Република Македонија.

(2) Доколку Агенцијата утврди дека системите или нивните составни делови не се во согласност со правилата и условите за интероперабилност од ставот (1) на овој член, треба да преземе потребни мерки за ограничување на областа на нивна применливост или да ја забрани нивната употреба под услов да осигура безбедност и континуитет на операциите.

Член 59-б

Агенцијата, по претходна согласност на давателот на услуги на воздухопловна навигација, го пропишува начинот на исполнување на сите PAN европски задачи и цели утврдени со ЕСИР на EUROCONTROL.

2. ДАВАТЕЛ НА УСЛУГИ НА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА

Член 60

(1) За вршење на услуги на воздухопловна навигација Владата на Република Македонија основа акционерско друштво со еден акционер, државата - давател на услуги на воздухопловна навигација, согласно со Законот за трговските друштва.

(2) Начинот на основање, дејностите и начинот на управување се регулирани со актот за основање и статутот на друштвото.

(3) Односите меѓу единствениот акционер и друштвото од ставот (1) на овој член се уредуваат со договор склучен во писмена форма.

Член 60-а

(1) Предметот на работењето на давателот на услугите на воздухопловна навигација опфаќа:

1) давање на услуги на воздухопловна навигација (ANS - Air Navigation Services) каде што влегуваат:

1.1) АТМ услуги (Air Traffic Management) кои опфаќаат:

а) АТС услуги (ATS-Air Traffic Services), и тоа:

- контрола на летање (ATC-Air Traffic Control) се дава на воздухопловите преку издавање на одобренија и инструкции на надлежната контрола на летање за да овозможи безбеден, редовен и брз проток на воздушниот сообраќај,

- информирање во лет (FIS-Flight Information Service) се дава преку издавање на информации значајни за безбедно одвивање на воздушниот сообраќај, и

- тревожење (ALRT-Alerting Service) се дава за воздухоплов кој има потреба од потрага и спасување преку известување и координирање на надлежните субјекти;

б) регулирање на протокот на воздушен сообраќај (ATFM-Air Traffic Flow Management) се дава за да овозможи максимално искористување на капацитетот на контролата на летање и обемот на сообраќајот и

в) организација на воздушниот простор (ASM-AirSpace Management) се дава за да обезбеди максимално и флексибилно искористување на воздушниот простор за сите корисници;

1.2) услуги на воздухопловно информирање (AIS - Aeronautical Information Service) опфаќа собирање, обработка и дистрибуција на воздухопловните информации, итни известувања, воздухопловен информативен циркулар, воздухопловни карти и постапки и процедури за летање;

1.3) метеоролошките услуги кои опфаќаат собирање, обработка и дистрибуција на метеоролошки информации, метеоролошка прогноза, метеоролошки известувања и метеоролошки предупредувања и

1.4) поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства,

уредите и опремата, за давање на услуги на воздухопловна навигација што подразбира превентивно и корективно одржување, приспособување, калибрирање, мониторирање, надгледување, управување, поставување и воведување во работа, како и развој и измена на процедури и упатства за работа и одржување на оперативните технички средства во состојба која овозможува безбеден и уреден воздушен сообраќај (CNS Services);

2) водење на евиденција, собирање, обработка и проследување на податоци кои се користат за наплата на надоместоци од услугите на воздухопловна навигација;

3) изготвување и редовно ажурирање на Зборникот на воздухопловни информации и

4) обука на ANS персонал.

Член 60-б

Давателот на услуги на воздухопловна навигација се финансира од:

- делот од надоместокот остварен по основ на давање на услуги на воздухопловна навигација чија висина се утврдува со трошковник на давателот на услуги на воздухопловна навигација на начин пропишан согласно со членот 56 став (4) на овој закон,

- надоместок за обука на ANS персонал и

- даноци, заеми, кредити и друга финансиска и техничка помош.

Член 60-в

(1) Давателот на услуги на воздухопловна навигација управува со техничките средства, уредите, опремата и објектите за давање на услуги на воздухопловна навигација, како и со нив поврзаното земјиште.

(2) Давателот на услуги на воздухопловна навигација мора да ги осигура од оштетување или уништување техничките средства, уредите и опремата за давање на услуги на воздухопловна навигација.

Член 60-г

(1) Давателот на услуги на воздухопловна навигација донесува програма за давање на услуги на воздухопловна навигација и годишен финансиски план по претходно добиена согласност од Агенцијата и ги доставува на одобрување до Владата на Република Македонија најдоцна до крајот на секоја година.

(2) Годишниот финансиски извештај со завршната сметка, ревизорскиот извештај за претходната година и годишниот извештај за работа за претходната година, давателот на услуги на воздухопловна навигација ги доставува до Владата на Република Македонија на одобрување најдоцна до крајот на мај секоја година, по претходно добиено позитивно мислење од Агенцијата.

Член 60-д

(1) Давателот на услуги на воздухопловната навигација мора да биде осигуран за штета причинета на трети лица.

(2) Давателот на услуги на воздухопловната навигација треба да обезбеди систем на препознавање, процена и намалување на ризиците кои се присутни при давањето на услуги на воздухопловна навигација во согласност со прифатените меѓународни стандарди.

Член 60-ѓ

(1) Персоналот кој дава услуги на воздухопловна навигација за време на штрајк мора да обезбеди безбеден воздушен сообраќај во согласност со овој закон, другите прописи кои го регулираат штрајкот и со колективниот договор.

(2) Персоналот од ставот (1) на овој член за време на штрајк мора да обезбеди

- летови на воздухоплови кои учествуваат во акција на трагање и спасување,

- хуманитарни и здравствени летови и
- летови на државните воздухоплови и оперативните летови кои имаат безбедносен карактер.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ

АЕРОДРОМИ, ЛЕТАЛИШТА И ТЕРЕНИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 61

- (1) Аеродром и леталиште можат да се користат за воздушен сообраќај само ако ги исполнуваат условите за безбедност на воздушниот сообраќај пропишани со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон, ако ги исполнува условите пропишани со прописите за планирање, проектирање, изградба и реконструкција на градби, ако е запишан во регистар на аеродроми, односно леталишта и доколку има одобрение за користење од надлежен орган.
- (2) Терен може да се користи за полетување и слетување на воздухоплови ако ги исполнува условите за безбедност на воздушниот сообраќај што ги пропишува Агенцијата.

Член 62

- (1) Аеродромите можат да бидат цивилни, воени и мешовити (цивилно-воени).
- (2) Аеродромите според намената се делат на:
- 1) аеродроми првенствено наменети за јавен воздушен превоз – воздухопловни пристаништа;
  - 2) аеродроми првенствено наменети за воздухопловно-спортски активности спортски аеродроми и
  - 3) аеродроми за сопствени потреби.
- (3) Според видот на воздухопловите и местото на слетување, аеродромите можат да бидат аеродроми за воздухоплови на копно, на вода - хидродроми и аеродроми за хеликоптери - хелидроми (на копно, вода и подигнат објект).

Член 63

- (1) Воениот аеродром може да се користи како воздухопловно пристаниште под услов и на начин утврдени со договор меѓу Министерството за одбрана и корисникот.
- (2) Со договорот од ставот (1) на овој член се определуваат деловите од аеродромот што можат да се користат за потребите на воздушниот превоз, начинот на користење, условите за одржување и меѓусебните права и обврски на договорните страни.

Член 64

За секој аеродром Агенцијата утврдува постапки, процедури и минимум услови за безбедно полетување и слетување на воздухопловите кои се објавуваат во Зборникот на воздухопловни информации.

Член 65

Операторот на воздухоплов е должен да го утврди оперативниот минимум за секој аеродром што го користи за полетување и слетување на воздухоплови, кои не можат да бидат помали од минималните услови пропишани од директорот на Агенцијата.

Член 66

Аеродромите се делат на класи според физичките, градежните и сообраќајните карактеристики на главната полетно-слетна патека и патеките за возење и на категории според степенот на опременост со уреди и средства за приоѓање, слетување, маневрирање и полетување на воздухопловите.

II. ИЗГРАДБА, ОДРЖУВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА АЕРОДРОМ,ОДНОСНО ЛЕТАЛИШТЕ

Член 67

(1) Аеродромот, односно леталиштето мора да биде изграден така што ќе ги исполнува условите за безбедно полетување, слетување и престој на сите или само на определени видови и типови на воздухоплови.

(2) Посебните услови за планирање, проектирање, изградба и реконструкција на аеродром и леталиште ги пропишува министерот за транспорт и врски.

(3) Посебните услови за планирање, проектирање, изградба и реконструкција на воените аеродроми ги пропишува министерот за одбрана.

Член 68

(1) Пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, леталиштето или друг објект во зоната на аеродромот, односно леталиштето, инвеститорот е должен да прибави согласност за услови за градба од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај за локацијата.

(2) Согласноста за исполнување на условите за градба од ставот (1) на овој член ја дава Агенцијата.

(3) Во комисиите за технички преглед на објектите на аеродромот, леталиштето или на објектите во зоната на аеродромот и леталиштето учествува и претставник од Агенцијата, при што се утврдува дали се исполнети техничките и другите услови што овозможуваат безбедно полетување, слетување, маневрирање и престој на воздухопловите на аеродромот, односно леталиштето, што е услов за издавање на одобрение за користење.

Член 69

(1) Операторот на аеродромот или леталиштето е должен да ги искористува полетно-слетните и другите патеки, платформата, објектите, инсталациите, уредите и опремата според нивната намена и капацитет во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Операторот на аеродромот или леталиштето е должен на воздухоплов кој има одобрение за летање во македонскиот воздушен простор да му овозможи користење на аеродромските објекти и инфраструктура во согласност со важечките прописи и во границите на расположливите капацитети.

Член 70

(1) Авиопревозниците, патниците и давателите на аеродромските услуги и другите корисници на аеродромската инфраструктура плаќаат надоместок, и тоа:

- за користење на полетно-слетната патека и патеките за возење, односно за полетување, слетување и осветлување,
- за престој на воздухоплови (паркинг) и
- за користење на пристанишна платформа и зграда со придружни објекти (аеродромска такса).

(2) Надоместокот од ставот (1) на овој член се приход на операторот на аеродромската инфраструктура.

(3) Висината на надоместокот од ставот (2) на овој член за користење на аеродромската инфраструктура ја определува операторот на аеродромот, во

зависност од трошоците за одржување и користење на аеродромската инфраструктура на која согласност дава Владата на Република Македонија.

(4) По исклучок од одредбата од ставот (1) на овој член, надоместок не се плаќа за летовите:

- на домашните државни воздухоплови и воздухопловите на Владата на Република Македонија,
- за хуманитарни цели,
- за воздухопловно-спортска дејност,
- за обука на домашен воздухопловен персонал,
- за потрага и спасување и
- за калибража и тестирање на техничките средства и уредите за воздушен сообраќај.
- во случаи определени со меѓународни договори или документи кои ги прифатила Република Македонија.

Член 71

(1) Времето во кое аеродромот е отворен за сообраќај го утврдува операторот.

(2) Времето на отвореност на воздухопловното пристаниште го утврдува операторот, најмалку 30 дена пред денот на отворањето на пристаништето, односно пред промената на времето на отвореност на пристаништето.

Член 71-а

(1) Во случаите кога ќе се појават проблеми со капацитетот на одреден аеродром, Владата на Република Македонија може согласно со условите од Регулативата 95/93 на ЕУ да го дезигнира тој аеродром за координиран аеродром или аеродром со олеснет распоред.

(2) На координиран аеродром или аеродром со олеснет распоред Владата на Република Македонија ќе именува физичко или правно лице за координатор на аеродром или независен олеснувач на распоред по извршени консултации со превозниците, операторот на аеродром или Комитетот за координација, ако таков комитет постои.

(3) На координаторот на аеродром или независниот олеснувач на распоред именувани согласно со ставот (2) на овој член им следува надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија.

(4) На координиран аеродром, Владата на Република Македонија формира Комитет за координација согласно со Регулативата 95/93 на ЕУ.

(5) Правилата за доделување на слотови ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 72

(1) Аеродромот, леталиштето и теренот кои ги исполнуваат условите за безбедно полетување, слетување и престој на воздухоплови се запишуваат во регистар на аеродроми, регистар на леталишта, односно евиденција на терен.

(2) Регистарот на аеродроми, регистарот на леталишта и евиденцијата на терен од ставот (1) на овој член ги води Агенцијата.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот на аеродроми, односно регистарот на леталишта и евиденцијата на терен ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Аеродромот, односно леталиштето се брише од регистарот доколку се констатира дека трајно не ги исполнува условите за безбедно користење или ако сопственикот на аеродромот, односно леталиштето тоа го бара.

(5) Терен кој не ги исполнува условите за безбедно користење се брише од евиденцијата на терени.

Член 72-а

- (1) Воените аеродроми, леталишта и терени кои ги исполнуваат условите за безбедно слетување и престој на воздухоплови се запишуваат во регистарот на воени аеродроми, леталишта и терени кој го води Министерството за одбрана.
- (2) Формата, содржината и начинот на водење на регистар на воени аеродроми, леталишта и терени ги пропишува министерот за одбрана.

Член 73

- (1) За аеродромот или леталиштето кој ги исполнува условите за безбедно користење, Агенцијата издава уверение за исполнување на условите за безбедно користење, на операторот на аеродромот, односно леталиштето.
- (2) На аеродромот или леталиштето кој не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член Агенцијата нема да му издаде уверение, за што донесува решение.
- (3) На аеродромот, односно леталиштето кое ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го суспендира уверението за период кој не може да биде подолг од 60 дена. Ако аеродромот, односно леталиштето во определениот рок не ги исполни условите, Агенцијата ќе му го одземе уверението, за што донесува решение.
- (4) Формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување, промена и пренос на уверението од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.
- (5) За издавање, продолжување промена обновување и пренос на уверението од ставот (1) на овој член се плаќа надомест во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

Член 74

- (1) Операторот на аеродромот ја известува Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на овој закон за секоја планирана промена на намената, класата или категоријата на аеродромот најмалку 60 дена пред денот на настанувањето на промената.
- (2) За секоја планирана работа од поголем обем којашто предизвикува затворање на делови од аеродромот или ограничување на користењето на површините за маневрирање, известувањето се доставува најмалку седум дена пред почетокот на работите.
- (3) За ненадејни и непредвидени промени, работи и интервенции операторот на аеродромот веднаш ја известува Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на овој закон.

Член 75

- (1) Површините за маневрирање, платформите и другите површини на аеродромот, односно леталиштето определени за движење на воздухопловите по земјата, мораат да бидат обележани.
- (2) Начинот на обележувањето на површините од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 76

- (1) Изградбата, поставувањето и обележувањето на објекти, инсталации и уреди во зоната на аеродромот и леталиштето, вклучувајќи ги и објектите и уредите за контрола на летањето, како и на објектите надвор од зоната на аеродромот и леталиштето, коишто можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај (антенски столбови, оџаци, кули и слично), се вршат на начин пропишан со овој и друг закон.

(2) Земјиштето во зоната на аеродромот, односно леталиштето и земјиштето во нивна непосредна близина се обработува и користи на начин пропишан со овој и друг закон.

(3) Условите за поставување, градба и обележување на објектите од ставот (1) на овој член и условите и начинот за обработка и користење на земјиштето од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 77

Обележувањето на објектите од членот 76 став (1) на овој закон го врши операторот на објектот доколку е изграден по изградбата на аеродромот, односно леталиштето, а операторот на аеродромот, односно леталиштето доколку објектот е изграден пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, односно леталиштето.

Член 78

(1) Ако објектот од членот 76 став (1) на овој закон е изграден спротивно на овој закон или прописите донесени врз основа на овој закон, сопственикот е должен да го отстрани на свој трошок доколку објектот е изграден после изградбата на аеродромот или леталиштето, а доколку е изграден пред изградбата и реконструкцијата на аеродромот или леталиштето отстранувањето ќе го изврши сопственикот или инвеститорот на аеродромот, односно леталиштето на свој трошок и со правичен надоместок.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член се применува и на природни препреки во природно-одлетните правци на аеродромот, односно леталиштето (дрвја, жбунови и слично).

Член 79

(1) Површините за маневрирање, платформите, објектите, инсталациите, уредите и опремата на аеродромот операторот на аеродромот ги користи, одржува и контролира на начин што го пропишува Агенцијата.

(2) На воен аеродром и воен дел на мешовит аеродром, површините за маневрирање, платформите, објектите, инсталациите, уредите и опремата се одржуваат и контролираат на начин што го пропишува министерот за одбрана.

Член 80

Операторот на леталиштето го одржува леталиштето на начин и под услови што ги пропишува директорот на Агенцијата.

III. АЕРОДРОМСКИ УСЛУГИ

Член 81

(1) Аеродромски услуги даваат трговски друштва.

(2) Авиопревозниците, патниците и другите корисници на аеродромските услуги плаќаат надоместок.

(3) Надоместокот од ставот (2) на овој член е приход на давателите на аеродромските услуги.

(4) Висината на надоместокот од ставот (2) на овој член ја определуваат самите даватели на аеродромски услуги.

Член 82

(1) На аеродром и леталиште се организира противпожарно-спасувачко и медицинско обезбедување, а на воздухопловно пристаниште се организира противпожарна-спасувачка служба, служба за итна медицинска помош и служба за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и

снабдување на воздухопловите со гориво и мазиво, кои даваат аеродромски услуги, под услови и на начин кои ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Противпожарната служба, службата за итна медицинска помош, односно противпожарното обезбедување и медицинското обезбедување, како и службите за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и опслужување на воздухопловите со гориво и мазиво ги организира операторот на воздухопловното пристаниште односно операторот на аеродромот.

(3) Извршувањето на аеродромските услуги на прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и снабдување на воздухопловите со гориво и мазиво, операторот на воздухопловното пристаниште може со договор да му ги додели и на друго правно лице, под услови и начин утврдени со членот 82-е на овој закон.

(4) На воздухопловното пристаниште се организира снабдување на клипните и млазните воздухоплови со гориво и мазиво во согласност со важечкиот стандард за квалитет.

(5) На воздухопловното пристаниште треба да има обезбедено гориво и мазиво најмалку за тридневна употреба, во зависност од планираниот обем на сообраќајот на воздухопловното пристаниште.

(6) Ако поради виша сила или друг вонреден настан, правното лице што врши снабдување на воздухопловите со гориво и мазиво, не е во можност воздухопловот да го снабдува со гориво и мазиво е должно веднаш по настанувањето на тие околности да ги извести операторот на аеродромот, Агенцијата и надлежната контрола на летање.

Член 82-а

Пристапот на пазарот за извршување на аеродромски услуги на прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и опслужување на воздухопловите со гориво и мазиво на воздухопловните пристаништа отворени за јавен воздушен превоз се остварува согласно со Директивата 96/67 на ЕУ.

Член 82-б

(1) Одредбите на Директивата 96/67 на ЕУ се применуваат на сите воздухопловни пристаништа што се наоѓаат на територијата на Република Македонија и се отворени за јавен воздушен превоз, во следниве случаи:

а) одредбите од членот 82-г став (1) на овој закон, што се однесуваат на категориите на аеродромски услуги што не се опфатени со членот 82-г став (2) на овој закон се применуваат за секое воздухопловно пристаниште без разлика на обемот на сообраќај;

б) одредбите што се однесуваат на категориите на аеродромски услуги наведени во членот 82-г став (2) на овој закон се применуваат за воздухопловните пристаништа со годишен сообраќај не помал од 1 милион патници или 25.000 тони стока и

в) одредбите што се однесуваат на категориите на аеродромски услуги наведени во членот 82-в на овој закон, се применуваат за воздухопловни пристаништа со:

- годишен сообраќај не помал од 3 милиони патници или 75.000 тони стока или
- годишен сообраќај не помал од 2 милиона патници или 50.000 тони стока за период од шест месеци пред 1 април или 1 октомври од претходната година.

(2) Одредбите на Директивата 96/67 на ЕУ се применуваат на сите воздухопловни пристаништа што се наоѓаат на територијата на Република Македонија и се отворени за јавен воздушен превоз со годишен сообраќај не помал од 2 милиона патници или 50.000 тони стока.

(3) Ако воздухопловното пристаниште постигне еден од праговите за превоз на стока утврдени во овој член, без да го постигне утврдениот праг за превоз на

патници, тогаш одредбите на Директивата 96/67 на ЕУ не се применуваат на категориите аеродромски услуги кои се однесуваат исклучиво на патници.

(4) Министерството за транспорт и врски до 1 јули секоја година доставува до Европската комисија податоци за воздухопловните пристаништа на територијата на Република Македонија, кои ќе постигнат одредени прагови на сообраќај утврдени со овој член.

Член 82-в

(1) Министерството за транспорт и врски обезбедува слободен пристап на давателите на аеродромски услуги на пазарот на аеродромски услуги на трети лица. Давателите на аеродромски услуги треба да бидат основани во земја членка на ЕЗВО, согласно со одредбите од членот 82-б на овој закон.

(2) Давањето на аеродромски услуги може да се ограничи на најмалку два овластени даватели на аеродромски услуги за секоја од наведените категории на аеродромски услуги:

- прифаќање и испраќање на багаж,
- прифаќање и испраќање на воздухоплови на платформа,
- опслужување со гориво и мазиво и
- прифаќање и испраќање на стока и пошта, поврзано со нивна физичка манипулација при доаѓање, заминување или трансфер меѓу карго терминалот и воздухопловот.

(3) Бројот на овластени даватели на аеродромски услуги од ставот (2) на овој член, не може да се ограничи на помалку од два за секоја категорија аеродромски услуги.

(4) Освен тоа, најмалку еден од овластените даватели на аеродромски услуги не може да биде директно или индиректно контролиран од:

- операторот на воздухопловното пристаниште,
- кој било корисник на воздухопловното пристаниште што има превезено повеќе од 25% од регистрираните патници или стока на тоа воздухопловно пристаниште во годината што и' претходи на онаа година во која биле избрани давателите на аеродромски услуги и
- тело што го контролира или е директно или индиректно контролирано од операторот на воздухопловното пристаниште или кој било корисник на воздухопловното пристаниште.

(5) Во случај кога се ограничува бројот на овластени даватели на аеродромски услуги согласно со ставовите (2) и (3) на овој член, во тој случај не може да се спречи еден корисник на воздухопловно пристаниште, без разлика кој дел од воздухопловното пристаниште му е распределен, да има можност за избор меѓу најмалку двајца даватели на аеродромски услуги во поглед на секоја категорија на аеродромски услуги што подлежи на ограничување, под условите утврдени во ставовите (2), (3) и (4) на овој член.

Член 82-г

(1) Министерството за транспорт и врски обезбедува слобода на самостојно давање на аеродромски услуги од членот 82-б на овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, самостојно опслужување може да вршат најмалку двајца корисници на воздухопловно пристаниште, под услов тие да бидат избрани врз основа на релевантни, објективни, транспарентни и недискриминирачки критериуми за следниве категории на аеродромски услуги:

- прифаќање и испраќање на багаж,
- прифаќање и испраќање на воздухоплови на платформа,
- опслужување со гориво и мазиво и

- прифаќање и испраќање на стока и пошта, поврзано со нивна физичка манипулација при доаѓање, заминување или трансфер меѓу карго терминалот и воздухопловот.

Член 82-д

(1) Операторот на воздухопловното пристаниште управува со централизираната инфраструктура која се користи за давање на аеродромски услуги, чија комплексност, трошоци или влијание на околината не дозволува поделба или дуплирање на системите за сортирање на багаж, одмрзнување, прочистување на вода и дистрибуција на гориво.

(2) Користењето на централизираната инфраструктура е задолжително за давателите на аеродромски услуги и за корисниците на воздухопловното пристаниште кои самостојно се опслужуваат.

(3) Управувањето со централизираната инфраструктура треба да биде транспарентно, објективно и недискриминирачки и да не го попречува пристапот на давателите на аеродромски услуги и на корисниците на воздухопловното пристаниште кои самостојно се опслужуваат во рамките на ограничувањата определени со Директивата 96/67 на ЕУ.

Член 82-ѓ

(1) Ако на определено воздухопловно пристаниште постојат посебни ограничувања на расположливиот простор или капацитет, кои произлегуваат од застој во сообраќајот и степенот на искористеност на просторот, кои го оневозможуваат отворањето на пазарот и/или спроведувањето на самостојното опслужување до степен кој го определува Директивата 96/67 на ЕУ, Министерството за транспорт и врски по предходно мислење на Агенцијата може:

- согласно со членот 82-в ставови (2), (3) и (4) на овој закон да го ограничи бројот на даватели на една или повеќе категории на аеродромски услуги кои не се наведени во членот 82-в ставови (2) и (3) на овој закон на дел или на целото воздухопловно пристаниште,

- давањето на една или повеќе аеродромски услуги наведени во членот 82-в ставови (2) и (3) на овој закон да го одобри на еден давател на аеродромски услуги,

- да го одобри самостојното опслужување на ограничен број на корисници на воздухопловното пристаниште за категории на аеродромски услуги кои не се наведени во членот 82-г став (2) на овој закон, под услов тие корисници да се избрани врз основа на релевантни, објективни, транспарентни и недискриминирачки критериуми и

- да го забрани или да го ограничи самостојното опслужување на еден корисник на воздухопловно пристаниште за категориите на аеродромски услуги наведени во членот 82-г став (2) на овој закон.

(2) Сите исклучоци за кои е одлучено согласно со ставот (1) на овој член мора:

- да ја специфицираат категоријата или категориите на аеродромски услуги за кои се одобрува исклучокот и посебните ограничувања на расположливиот простор или капацитет што го оправдуваат таквиот исклучок и

- да бидат придружени со план на соодветни мерки за надминување на ограничувањата.

(3) Исклучоците од ставот (1) на овој член не смеат:

- да ги доведат во прашање целите на Директивата 96/67 на ЕУ,

- да доведат до нарушување на конкуренцијата меѓу давателите на аеродромски услуги и/или корисниците на воздухопловното пристаниште кои самостојно се опслужуваат и

- да се применуваат во опсег поголем отколку што е потребен.

(4) Исклучоците од ставот (1) алинеи 1, 3 и 4 на овој член не може да траат подолго од три години. Министерството за транспорт и врски треба да донесе нова одлука за кое било барање за исклучок, кое исто така ќе подлежи на постапката утврдена со овој член, најдоцна три месеци пред истекот на овој временски период.

(5) Исклучокот од ставот (1) алинеја 2 на овој член не може да трае подолго од две години, меѓутоа Министерството за транспорт и врски може врз основа на одредбите од ставот (1) на овој член да одобри овој период да биде продолжен за еднократен период од две години.

Член 82-е

(1) Операторот на воздухопловното пристаниште организира и спроведува постапка за избор на даватели на аеродромски услуги овластени за давање на аеродромски услуги на едно воздухопловно пристаниште доколку нивниот број е ограничен во случаите предвидени со членот 82-в ставови (2) и (3) или членот 82-ѓ на овој закон.

(2) Постапката за избор се врши согласно со следниве принципи:

а) во случаите кога давателите на аеродромски услуги треба да исполнат соодветни стандардни услови и технички спецификации, тогаш тие услови и спецификации се утврдуваат по консултација со Одборот на корисници на воздухопловното пристаниште. Критериумите за избор утврдени со стандардните услови или техничките спецификации мора да бидат релевантни, објективни, транспарентни и недискриминирачки;

б) давателите на аеродромски услуги се избираат:

- по консултација со Одборот на корисници на воздухопловното пристаниште од страна на операторот на воздухопловното пристаниште, под услов операторот на воздухопловното пристаниште да:

1) не обезбедува слични аеродромски услуги;

2) нема директна или индиректна контрола над било кој давател на такви услуги и

3) нема никакво учество кај тие даватели на аеродромски услуги и

- во сите други случаи, од страна на Министерството за транспорт и врски по претходна консултација со Одборот на корисници на воздухопловното пристаниште и операторот на воздухопловното пристаниште;

в) давателот на аеродромски услуги се избира за период не подолг од седум години и

г) ако давателот на аеродромски услуги престане да ги извршува активностите пред истекот на периодот за кој е избран, се избира нов давател на аеродромски услуги врз основа на истата постапка.

(3) Ако бројот на даватели на аеродромски услуги е ограничен согласно со членот 82-в ставови (2) и (3) или членот 82-ѓ на овој закон, операторот на воздухопловното пристаниште може самостојно да дава аеродромски услуги без да подлежи на постапката за избор утврдена во ставот (2) на овој член. Операторот на воздухопловното пристаниште може без спроведување на постапката утврдена во овој член, за давање на аеродромски услуги на тоа воздухопловно пристаниште, да овласти некое друго правно лице под услов:

- операторот на воздухопловното пристаниште да има директна или индиректна контрола над тоа правно лице или

- тоа правно лице да има директна или индиректна контрола над операторот на воздухопловното пристаниште.

(4) Операторот на воздухопловното пристаниште во рок од три дена од донесувањето на одлуката за избор, го известува Одборот на корисници на воздухопловното пристаниште за резултатите од постапката за избор.

Член 82-ж

(1) Давателот на аеродромски услуги и самостојниот давател на услуги можат да започнат со вршење на услуги по добивањето на одобрение од Агенцијата.

(2) Одобрението од ставот (1) на овој член се издава на барање на давателот на аеродромски услуги или самостојниот давател на услуги по спроведената постапка на избор, доколку ги исполнува условите пропишани врз основа на членот 82 став (1) на овој закон.

(3) Условите за издавање на одобрението мора да бидат поврзани со стабилна финансиска состојба и доволно осигурително покритие, сигурност и безбедност на инсталациите, воздухопловите, опремата и лицата, како и со заштита на животната средина и почитување на прописите од областа на социјалната политика.

(4) Условите за издавање на одобрението мора да бидат во согласност со следниве принципи:

- да се применуваат на недискриминаторски начин за различните даватели на аеродромски услуги и аеродромски корисници,

- да бидат во врска со планираната цел и

- не смеат, во пракса, да го ограничуваат пристапот на пазарот или слободата на самостојно опслужување што е на ниво под она предвидено со ЕУ Директивата 96/67.

(5) Одобрението се издава за период не подолг од седум години.

(6) Агенцијата ќе го повлече одобрението од овој член само ако имателот на одобрението повеќе не ги исполнува, од причини што сам ги предизвикал, условите наведени во ставот (2) на овој член. Основите за одбивање или повлекување мора да им бидат соопштени на давателот на аеродромски услуги или самостојниот давател на услуги и на операторот на воздухопловното пристаниште.

(7) Агенцијата на предлог на операторот на воздухопловното пристаниште ќе го повлече одобрението на давателот на аеродромски услуги или на самостојниот давател на услуги ако истиот не ги почитува пропишаните услови за работење на воздухопловното пристаниште од членот 82 став (1) на овој закон.

Член 82-з

(1) Давателите на аеродромски услуги и самостојните даватели на услуги мораат да имаат пристап до објектите на воздухопловното пристаниште, вклучувајќи ја и централизираната инфраструктура која е потребна за извршување на нивните активности. Просторот за давање на аеродромските услуги мора да биде поделен меѓу различните даватели на аеродромски услуги и самостојните даватели на услуги, на начин потребен за остварување на нивните права, како и овозможување на чесна и ефикасна конкуренција врз основа на релевантни, објективни, транспарентни и недискриминирачки правила и критериуми.

(2) Операторот на воздухопловното пристаниште определува надоместок за пристап до и користење на инфраструктурата врз основа на релевантни, објективни, транспарентни и недискриминирачки критериуми.

Член 82-с

(1) Во случај кога операторот на воздухопловното пристаниште, корисникот на воздухопловното пристаниште или давателот на аеродромски услуги даваат и аеродромски услуги, мора да имаат посебна сметка за надоместокот од дадените аеродромски услуги во однос на сметките од другите дејности.

(2) Во годишните финансиски извештаи на операторот на воздухопловното пристаниште мора да биде видливо дека нема никакви финансиски текови меѓу неговата дејност како оператор на воздухопловно пристаниште и неговата дејност како давател на аеродромски услуги.

(3) Независен овластен ревизор врши ревизија и во ревизорскиот извештај утврдува дали е извршено раздвојување на сметките од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 82-и

(1) На секое воздухопловно пристаниште на кое се однесува ЕУ Директивата 96/67, корисниците на воздухопловното пристаниште формираат Одбор на корисници на воздухопловно пристаниште. Сите корисници на воздухопловното пристаниште имаат право да бидат членови во одборот или да бидат претставувани во одборот од страна на друго лице.

(2) Одборот на корисници на воздухопловното пристаниште донесува Деловник за работа.

Член 82-ј

(1) Министерството за транспорт и врски, Агенцијата, операторот на воздухопловното пристаниште, Одборот на корисници на воздухопловното пристаниште и давателите на аеродромски услуги од членот 82-ж на овој закон, најмалку еднаш годишно организираат состаноци за консултации во врска со примената на одредбите на овој закон.

(2) Консултациите треба да се однесуваат на цените на аеродромски услуги за кои се одобрени исклучоци и за организацијата на давањето на тие услуги.

Член 82-к

(1) Доколку Министерството за транспорт и врски утврди дека други земји правно и фактички не им обезбедиле на македонските даватели на аеродромски услуги и самостојните даватели на услуги:

- ист третман кој го имаат давателите на аеродромски услуги и самостојните даватели на услуги на тие земји во Република Македонија,
- ист третман кој го имаат давателите на аеродромски услуги и самостојните даватели на услуги во земјите каде што се основани (како национални) и
- ист третман кој го имаат давателите на аеродромски услуги и самостојните даватели на услуги од трети земји, може целосно или делумно да престане со исполнување на обврските кои произлегуваат од Директивата 96/67 на ЕУ.

(2) Министерството за транспорт и врски ја известува Европската Комисија за видот и опсегот на одлуката од ставот (1) на овој член во рок од 30 дена од денот на донесувањето на истата.

III-а. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ

Член 83

(1) Во рамките на аеродромскиот периметар дозволено е движење само на лица кои извршуваат службени обврски и кои поседуваат важечка аеродромска идентификациона картичка, како и на возила со важечка аеродромска дозвола.

(2) Аеродромската идентификациона картичка и важечката аеродромска дозвола за возилата од ставот (1) на овој член се издаваат од страна на:

- аеродромскиот оператор по претходно добиено мислење од страна на Министерството за внатрешни работи во согласност со критериумите содржани во Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство и
- Министерството за одбрана во однос на воениот дел на мешовит аеродром.

Член 84

(1) Аеродромскиот оператор изработува Аеродромска програма за обезбедување во согласност со одредбите од Националната програма за обезбедување во

цивилното воздухопловство. Аеродромската програма за обезбедување ја одобрува Агенцијата.

(2) Секој превозник изработува Програма за обезбедување на превозникот во согласност со одредбите во Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство. Програмата за обезбедување на превозникот ја одобрува Агенцијата.

(3) Аеродромскиот оператор и превозниците се должни да имплементираат мерки за обезбедување во согласност со соодветните одобрени програми за обезбедување во насока на зачувување на цивилното воздухопловство од дејствија на незаконско постапување.

(4) Сите физички или правни лица присутни на аеродромот мора да ги почитуваат пропишаните услови, правила и мерки за обезбедување.

(5) Владата на Република Македонија ги пропишува условите, правилата и начинот за обезбедување од дејствија на незаконско постапување.

(6) На аеродроми каде повеќе од 40 вработени поседуваат аеродромска идентификациона картичка и на кои им е дозволен пристап до безбедносно ограничените зони, ќе се воспостават критични делови на безбедносно ограничените зони.

Член 85

(1) На секој аеродром, аеродромскиот оператор формира Аеродромски комитет за обезбедување.

(2) Членови на Аеродромскиот комитетот за обезбедување се претставници на:

- операторот на аеродромот,
- домашните превозници,
- давателите на услуги на аеродромот,
- странските превозници,
- Агенцијата,
- давателот на услуги на воздухопловна навигација,
- Министерството за транспорт и врски, Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана и Министерството за финансии - Царинската управа и
- претставници на други субјекти доколку нивната дејност е од значење за обезбедувањето.

(3) Комитетот од ставот (1) на овој член ја контролира и надгледува имплементацијата на мерките за обезбедување и врши советување за сите други активности директно поврзани со обезбедувањето на аеродромот.

Член 86

(1) Со цел за преземање на превентивни мерки, организирани акции и елиминација на последиците од дејствија на незаконско постапување во цивилното воздухопловство, Владата на Република Македонија формира Национален комитет за обезбедување во цивилното воздухопловство.

(2) Членови на Националниот комитет за обезбедување во цивилното воздухопловство се претставници номинирани од страна на Министерството за транспорт и врски, Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана, Министерството за финансии - Царинската управа, Агенцијата, давателот на услуги на воздухопловна навигација, операторот на аеродромите, давателот на аеродромски услуги, домашните превозници и претставници на други субјекти, доколку нивната дејност е од значење за обезбедувањето.

(3) Претседател на Националниот комитет за обезбедување во цивилното воздухопловство е директорот на Агенцијата во својство на национален координатор за обезбедување во цивилното воздухопловство.

(4) Владата на Република Македонија донесува:

- Национална програма за обезбедување во цивилното воздухопловство која ќе содржи насоки за воспоставување на аеродромска програма за обезбедување и програма за обезбедување на превозници,
- Национална програма за обука за обезбедување во цивилното воздухопловство,
- Национална програма за контрола на квалитетот во обезбедувањето во цивилното воздухопловство и
- други програми и планови.

III-б. ОЛЕСНУВАЊЕ

Член 86-а

- (1) На секој аеродром, аеродромскиот оператор формира Аеродромски комитет за олеснување.
- (2) Членови на Аеродромскиот комитет за олеснување се претставници на:
  - операторот на аеродромот,
  - домашните превозници,
  - давателите на услуги на аеродромот,
  - странските превозници,
  - Агенцијата,
  - давателот на услуги на воздухопловна навигација,
  - Министерството за транспорт и врски,
  - Министерството за внатрешни работи,
  - Министерството за финансии - Царинската управа и
  - претставници на други субјекти доколку нивната дејност е од значење за олеснувањето.
- (3) Комитетот од ставот (1) на овој член ја контролира и надгледува имплементацијата на мерките за олеснување и врши советување за сите други активности директно поврзани со олеснувањето на аеродромот.
- (4) Аеродромскиот оператор донесува аеродромска програма за олеснување во согласност со одредбите на Националната програма за олеснување во воздухопловството. Аеродромската програма за олеснување во воздухопловството ја одобрува Агенцијата.
- (5) Аеродромскиот оператор е должен да имплементира мерки за олеснување во согласност со одобрената програма за олеснување.
- (6) Владата на Република Македонија ги пропишува мерките и процедурите за олеснување во цивилното воздухопловство.

Член 86-б

- (1) Со цел за преземање на мерки за олеснување во цивилното воздухопловство, Владата на Република Македонија формира Национален комитет за олеснување.
- (2) Членови на Националниот комитет за олеснување се претставници номинирани од страна на Министерството за транспорт и врски, Министерството за внатрешни работи, Министерството за финансии - Царинската управа, Агенцијата, давателот на услуги на воздухопловна навигација, операторот на аеродромот, давателот на аеродромски услуги, домашните превозници и претставници на други субјекти доколку нивната дејност е од значење за олеснувањето.
- (3) Претседател на Националниот комитет за олеснување е директорот на Агенцијата во својство на национален координатор за воздухопловно олеснување.
- (4) Владата на Република Македонија донесува Национална програма за олеснување во воздухопловството.

IV. КОНЦЕСИИ, ЈАВНО ПРИВАТНО ПАРТНЕРСТВО И ИЗБОР НА ДАВАТЕЛИ НА УСЛУГИ

Член 87

Концесија или јавно приватно партнерство може да се додели за:

- изградба и користење на нов аеродром или леталиште,
- реконструкција и користење на постојните аеродроми или леталишта,
- давање на аеродромски услуги и
- линија за вршење на редовен јавен воздушен превоз во рамките на ЕЗВО која Владата на Република Македонија претходно ја определила како линија од јавен интерес согласно со условите, начинот и постапката пропишани со ЕУ Регулативата 1008/2008.

Член 88

(1) Постапката за доделување на концесија или јавно приватно партнерство од членот 87 став (1) на овој закон се врши согласно со прописите од областа на концесиите и јавното приватно партнерство.

(2) Периодот за кој се доделува концесијата или јавното приватно партнерство од членот 87 став (1) на овој закон не може да биде подолг од 30 години.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член за давање на аеродромските услуги на прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и снабдување на воздухопловите со гориво и мазиво, операторот на аеродромот може да избере друг давател на тие услуги под услови, начин и постапка пропишани со овој закон согласно со Директивата 96/67 на ЕУ на период не подолг од седум години.

Член 89 е избришан

Член 90

Договорите за концесија или јавно приватно партнерство и права и обврските кои произлегуваат од истите можат да се пренесат со предходна писмена согласност од концедентот или јавниот партнер, доколку со тоа не се загрозува континуираното и квалитетното воспоставување на концесијата или јавното приватно партнерство.

ПЕТТИ ДЕЛ

РЕГИСТРАЦИЈА, ДРЖАВНА ПРИПАДНОСТ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

I. РЕГИСТРАЦИЈА И ЕВИДЕНЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 91

(1) Во македонскиот воздушен простор не смее да лета воздухоплов што не е регистриран, односно евидентиран.

(2) Воздухопловот регистриран во Република Македонија (во натамошниот текст: македонски воздухоплов) има македонска државна припадност.

(3) Агенцијата го води регистарот на воздухоплови на Република Македонија (во натамошниот текст: регистарот на воздухоплови).

Член 92

(1) Воздухопловот е регистриран во Република Македонија, ако е впишан во регистарот на воздухоплови.

(2) Во регистарот на воздухоплови се впишуваат сите воздухоплови во согласност со ICAO стандарди.

(3) Директорот на Агенцијата го пропишува начинот на водење на евиденција на воздухоплови кои не се по ICAO стандарди (ултралесни летала, моторизирани крила и крила за слободно летање), како и за аматерски градени воздухоплови.

Член 93

(1) Во регистарот на воздухоплови, освен воздухопловите коишто се во сопственост на државјани на Република Македонија, односно домашни правни лица, можат да се впишуваат и странски воздухоплови земени на користење врз основа на договор за лизинг или закуп.

(2) Кога домашно правно лице или државјанин на Република Македонија зема странски воздухоплов под закуп за вршење на воздушен сообраќај, истиот може да се впише во регистарот на воздухоплови, ако:

- тоа е предвидено со договорот за закуп,
- договорот за закуп односно лизинг е одобрен од Агенцијата,
- ги исполнува условите од членот 95 на овој закон и
- се закупува само воздухоплов без екипаж, односно летачките операции ги врши со сопствен екипаж.

(3) Кога домашно правно лице или државјанин на Република Македонија зема странски воздухоплов со екипаж под закуп за вршење на воздушен сообраќај истиот не се впишува во регистарот на воздухоплови, туку Агенцијата му издава одобрение за закуп.

(4) Критериумите и постапката за одобрување на договори за закуп, односно лизинг на воздухоплови ги пропишува директорот на Агенцијата.

(5) Македонски воздухоплов кој му е даден под закуп на странско правно или физичко лице заради вршење на воздушен сообраќај во странство може, на барање од закупецот, а со согласност на сопственикот, да се запише во странски регистар на воздухоплови ако тоа е предвидено со прописите на односната земја.

Член 94

(1) Регистарот на воздухоплови се состои од главна книга и збирка на исправи.

(2) Главната книга се состои од уписен, товарен и сопственички лист.

(3) Податоци од главната книга се доставуваат до Централниот регистар на Република Македонија. Агенцијата е должна да го известува Централниот регистар на Република Македонија за секоја промена или бришење на тие податоци во регистарот на воздухоплови.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот, како и податоците што се доставуваат до Централниот регистар на Република Македонија ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 95

Воздухоплов се запишува во регистарот на воздухоплови доколку:

- воздухопловот ги исполнува условите за пловидбеност пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон,
- операторот на воздухопловот е домашно физичко лице или странско физичко лице со регулиран престој во Република Македонија или е правно лице регистрирано и со седиште во Република Македонија,
- воздухопловот е избришан од странскиот регистар на воздухоплови во кој претходно бил запишан,
- воздухопловот кој е увезен од странство има уверение за пловидбеност на воздухопловот за извоз што го издал надлежниот орган на земјата во која бил претходно регистриран,

- воздухопловот ги исполнува пропишаните услови во поглед на бучавата и другите емисии согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон,
- операторот на воздухопловот има доказ за сопственост или одобрен договор за закуп односно лизинг на воздухопловот без екипаж и
- операторот кој не е сопственик на воздухопловот достави изјава со која сопственикот се согласува истиот да се запише во регистарот на воздухоплови на Република Македонија.

Член 96 е избришан

Член 97 е избришан

Член 98

- (1) Агенцијата е должна да изврши упис во регистарот на воздухоплови и на подносителот на барањето за упис да му издаде уверение за регистрација на воздухопловот, доколку се исполнети условите од членот 95 на овој закон.
- (2) За издавање и промена на уверение за регистрација на воздухоплови операторот на воздухопловот плаќа надомест во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.
- (3) Формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање и промената на уверението за регистрација на воздухоплови ја пропишува директорот на Агенцијата.

Член 99 е избришан

Член 100

- (1) Бришење на воздухопловот од регистарот на воздухоплови се врши:
  - 1) на барање на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот;
  - 2) ако воздухопловот е уништен или станал трајно неупотреблив за воздушен сообраќај или од други причини е повлечен од употреба;
  - 3) ако воздухопловот е впишан во регистар на државни воздухоплови;
  - 4) ако воздухопловот во последните три години нема важечко уверение за пловидбеност и
  - 5) сопственикот, односно корисникот на воздухопловот престане да ги исполнува условите од членот 95 на овој закон.
- (2) Воздухоплов кој е оптоварен со хипотека, може да се избрише од регистарот само откако ќе се достави писмена согласност на сите хипотекарни доверители чии права се запишани во регистарот на воздухоплови.

Член 101

Агенцијата е должна по бришењето веднаш да го повлече издаденото уверение за регистрација на воздухоплов и за бришењето на воздухопловот од регистарот на воздухоплови да ги извести лицата чиишто права се запишани во товарниот лист.

Член 102

- (1) Министерството за внатрешни работи го води регистарот за полициските воздухоплови, Министерството за одбрана го води регистарот за воените воздухоплови и Министерството за финансии го води регистарот за царинските воздухоплови.
- (2) Условите и процедурата за впишување на државните воздухоплови во регистрите на државните воздухоплови, содржината и начинот на водење на регистрите на државните воздухоплови, како и условите за бришење на

државните воздухоплови во регистрите на државните воздухоплови ги пропишуваат Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана и Министерството за финансии.

II. ДРЖАВНА ПРИПАДНОСТ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 103

- (1) Воздухоплов регистриран во Република Македонија врз основа на овој закон, задолжително мора да носи знаци на државна припадност и регистарски ознаки.
- (2) Знаци на државна припадност се знамето на Република Македонија и ознаката "Z3" (зулу три).
- (3) Начинот и местото на обележување на воздухоплови регистрирани и евидентирани во Република Македонија, со знаците за државна припадност, регистарските ознаки и другите ознаки ги пропишува директорот на Агенцијата.
- (4) Сите други ознаки и натписи на воздухопловот не смеат да ја попречуваат видливоста на знаците на државната припадност и регистарските ознаки.

Член 104

Воздухопловот впишан во македонскиот регистар на воздухоплови може да носи ознаки на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот. Државен воздухоплов носи сопствени ознаки.

Член 105

Странски воздухоплов за време на летањето во македонскиот воздушен простор мора да носи ознаки определени со прописот на земјата во која е регистриран или ознаки предвидени со меѓународна спогодба.

ШЕСТИ ДЕЛ

УСЛОВИ ЗА БЕЗБЕДНО КОРИСТЕЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ, МОТОР, ЕЛИСА, ПАДОБРАН И ОПРЕМА НА ВОЗДУХОПЛОВ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 106

- (1) Воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да се користат само доколку ги исполнуваат условите за безбеден воздушен сообраќај, односно техничките услови за пловидбеност предвидени со овој закон и со прифатените меѓународни стандарди.
- (2) Условите за безбеден воздушен сообраќај од ставот (1) на овој член се определуваат во зависност од видот, категоријата и намената на воздухопловот, односно намената на моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот.

Член 107

Воздухопловите според видот се делат на воздухоплови потешки од воздухот (авион, жироплан, хеликоптер, едрилица и воздухоплов којшто не е според ICAO стандарди) и воздухоплови полесни од воздухот (слободен балон, врзан балон и воздушен брод).

Член 108

- (1) Воздухопловите според категоријата се делат на транспортна категорија, нормална полуакробатска, акробатска, комутер и посебна категорија (аматерски

граден воздухоплов, експериментален и воздухоплов којшто не е според ICAO стандарди).

(2) Воздухопловите во зависност од условите за користење (максимална тежина, максимален коефициент на оптоварување и максимална брзина) за кои се пропишани ограничувања во начинот на користењето, се воздухоплови со ограничување.

Член 109

Воздухопловите според намената се делат на: воздухоплови за превоз на лица и предмети, воздухоплови за превоз на товар, воздухоплови за вршење на специјализирани услуги, воздухоплови за воздухопловно-спортски активности, воздухоплови за обука на летачки персонал и воздухоплови за укажување на медицинска помош.

Член 110

Воздухопловот може да се користи само за намената што е назначена во уверението за пловидбеност на начин пропишан во одобриениот летачки прирачник на воздухопловот.

Член 111

(1) Државните воздухоплови се распоредуваат според вид, категорија, намена, тежина, брзина и други посебни поделби.

(2) Распоредувањето, боењето и означувањето, како и употребата на државните воздухоплови ги пропишуваат:

- министерот за одбрана за воените воздухоплови,
- министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови и
- министерот за финансии за царинските воздухоплови.

II. ГРАДБА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 112

(1) Градба на воздухоплови и измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов се вршат според прифатените меѓународни технички прописи за градба на воздухоплови и измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов за квалитет на материјалите.

(2) Пред почетокот на градба на воздухоплов или измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов или измена во текот на градењето на воздухопловите, на Агенцијата и се поднесува на увид техничката документација за таа градба.

Член 113

(1) Проектирање и градба на воздухоплов и измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, техничка контрола на градбата и изработка на техничко-технолошката документација за градба и измени може да врши правно лице коешто покрај општите услови за вршење на стопанска дејност ги исполнува и посебните услови што ги пропишува Агенцијата.

(2) На правното лице од ставот (1) на овој член што ќе поднесе докази дека ги исполнува условите од ставот (1) на овој член Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) За издавање, продолжување, обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(4) Формата, содржината, евиденцијата и начинот, издавање, продолжување, обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 114

(1) Градба на воздухоплови од посебна категорија може да врши и физичко лице.
(2) Условите за градба, надзорот над градбата и начинот на утврдување на пловидбеност на воздухопловите од посебна категорија ги пропишува Агенцијата.

Член 115

Агенцијата може да стави забелешки на техничката документација и да бара таа да се измени, ако утврди дека не им одговара на техничките прописи за градба на воздухоплови и измени на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов од членот 112 на овој закон, односно ако утврди дека проектираниот воздухоплов не ги исполнува техничките услови за пловидбеност.

Член 116

Производителот на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов е должен кон производот на нарачувачот, односно на купувачот да му испорача документација за употребата, одржувањето, обновувањето и поправката на производот, како и да обезбеди негово навремено и непрекинато известување за техничките измени, односно за промената на употреба, одржување и вршење поправки на тој тип производ.

Член 117

(1) Новиот тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов мора да се подложи на постапка за оцена на сообразност или признавање на оцената на сообразност заради утврдување дали им одговара на техничките услови за пловидбеност пропишани од Агенцијата.
(2) Испитување заради оцена на сообразност на новиот тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов врши EASA.
(3) Испитувањето заради оцена на сообразност и издавањето на уверенија за тип се врши под услови, на начин и во постапка пропишани од директорот на Агенцијата.

Член 118

(1) Уверенијата за тип издадени од EASA директно се сметаат за признати во Република Македонија, без спроведување на постапка за нивно признавање од страна на Агенцијата.
(2) Уверенијата за тип издадени од странска држава Агенцијата ги признава ако се во согласност со техничките услови за пловидбеност на EASA.

III. ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 119

(1) Сопственикот, односно корисникот на воздухоплов е должен во текот на користењето да врши прегледи и проверки на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов и да ги одржува во состојба која обезбедува безбеден воздушен сообраќај во согласност со одредбите од овој закон и со прописите за одржување на воздухоплови донесени врз основа на овој закон.
(2) Прегледите и проверките, поправките, замените и обновите на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов (во натамошниот текст: одржување на воздухоплов), превентивно одржување на воздухоплов и измените на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, како и

техничката контрола и контролата на квалитетот на работите мораат да се вршат во согласност со прописите донесени врз основа на овој закон и со техничките упатства на производителот на определен тип на воздухоплов.

Член 120

(1) Одржувањето и техничката контрола на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов се вршат според техничкиот систем за одржување за секој тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран, односно вид на опрема.

(2) Техничкиот систем од ставот (1) на овој член треба да биде во согласност со барањата за одржување, одобрени од надлежните воздухопловни органи на земјата на производителот, со техничките упатства на производителот за одржување на тој тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, начинот на нивното користење и резултатите од проверката на нивната сигурност во текот на користењето.

(3) Техничкиот систем за одржување од ставот (1) на овој член го изготвува носителот на правото на располагање, односно сопственикот на воздухопловот или корисникот, а го одобрува Агенцијата.

Член 121

(1) Ако операторот на воздухопловот му го доверува на странско правно лице базното одржување на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот е должен на Агенцијата да и поднесе доказ дека надлежниот воздухопловен орган, на странската земја го овластила тоа лице за базно одржување на тој тип на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов.

(2) Ако воздухоплов запишан во регистарот на воздухоплови се даде под закуп на странско лице, операторот на воздухопловот е должен со договорот да обезбеди одржување на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот според одобрениот технички систем за одржување и тоа кај лицето кое е овластено за тие работи согласно со ставот (1) од овој член.

(3) На операторот на воздухопловот од ставот (1) на овој член, по негово барање, а по извршениот надзор на странското правно лице за условите и начинот на одржувањето на воздухопловот, Агенцијата му издава уверение за исполнување на условите за одржување на воздухопловот запишан во регистарот на воздухоплови.

(4) За издавање продолжување, обновување и промена на уверението од ставот (3) на овој член, се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(5) Формата, содржината евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверенијата ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 122

(1) Одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да врши, како и да изработува техничко-технолошка документација за одржувањето, правно лице кое има потребен персонал, опрема, како и ги исполнува другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење.

(2) На правното лице од ставот (1) на овој член кое ќе поднесе доказ дека ги исполнува условите од ставот (1) на овој член Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) За издавање продолжување, обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Управниот

одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(4) Едномоторни воздухоплови од нормална, полуакробатска и акробатска категорија и едрилици, изземајќи ја обновата, може да ги одржува и овластено физичко лице ако поседува дозвола за одржување на воздухоплов.

(5) Одржувањето и техничката контрола на државните воздухоплови се врши на начин што го пропишуваат министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови, министерот за одбрана за воените воздухоплови и министерот за финансии за царинските воздухоплови.

(6) Формата, содржината евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

(7) Начинот на одржување, техничката контрола на одржување и изработка на техничко-технолошка документација за одржувањето и посебните услови во однос на потребниот персонал, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење ги пропишува Агенцијата.

Член 123

Операторот на воздухопловот е должен во согласност со одобриениот технички систем за одржување, да обезбеди преглед на воздухопловот пред секое стартување на моторите со намера за извршување на лет, заради утврдување дали воздухопловот е способен за безбеден воздушен сообраќај, а лицето овластено за преглед на воздухоплови е должно со својот потпис во оперативниот дневник на воздухопловот да потврди дека прегледот е извршен и дека воздухопловот е способен за безбеден воздушен сообраќај.

IV. ПЛОВИДБЕНОСТ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 124

(1) Способноста на воздухоплов за безбеден воздушен сообраќај (во натамошниот текст: пловидбеност на воздухоплов) се утврдува со преглед, а се докажува со уверение за пловидбеност на воздухопловот.

(2) Уверение за пловидбеност на воздухопловот се издава ако воздухопловот одговара на оцената за сообразност, ако е снабден со пропишаните уреди и опрема за безбеден воздушен сообраќај и ако со преглед се утврди дека е способен за безбеден воздушен сообраќај, односно пловидбен.

(3) Начинот и постапката за утврдување на пловидбеноста на воздухопловите ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Прегледот на воздухоплови заради утврдување на нивната пловидбеност го врши Агенцијата.

(5) За издавање продолжување, обновување и промена на уверение за пловидбеност се плаќа надомест во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(6) Формата, содржината евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 125

(1) Преглед на воздухоплов заради утврдување на пловидбеноста се врши со испитување на воздухопловот на земја и во лет и може да биде основен, редовен и вонреден.

(2) Основен, редовен и вонреден преглед на воздухоплов се врши по барање на

сопственикот, односно корисникот на воздухопловот.

(3) Вонреден преглед на воздухоплов може да се изврши и по барање на воздухопловен инспектор ако тој оправдано се посомнева дека воздухопловот што лета не е способен за безбеден воздушен сообраќај.

Член 126

(1) Преглед на воздухоплов во лет се врши со испитување на воздухопловот во лет (пробен лет) или со проверка на воздухопловот во лет (функционална проверка).

(2) Испитување на воздухопловот во лет се врши на лет без патници и опфаќа испитување на летачко-техничките карактеристики и на однесувањето на воздухопловот во летот врз основа на програма изготвена од носителот на правото на располагање, односно од сопственикот на воздухопловот или корисникот, одобрена од Агенцијата.

(3) Проверка на воздухоплов во лет се врши на лет и со патници и опфаќа контрола на функционалноста на уредите и системот на воздухопловот на начин кој што не ја загрозува безбедноста на летот.

(4) Проверката на воздухоплов во лет ја врши комисија за испитување на воздухоплови во лет определена од Агенцијата.

(5) За испитување на воздухопловите во лет, на членовите на комисијата за испитување на воздухоплови во лет определена од Агенцијата се плаќа надомест во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

Член 127

(1) За извршениот преглед на воздухопловот операторот на воздухопловот плаќа надомест во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(2) По исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, ако вонреден преглед на воздухоплов се врши по барање на инспекторот, надомест за извршениот преглед не плаќа операторот на воздухопловот доколку со прегледот се утврди дека воздухопловот е исправен за безбеден воздушен сообраќај.

Член 128

Ако на воздухопловот кој има уверение за пловидбеност се случи дефект, но воздухопловот е способен за безбедно летање со определени ограничувања, Агенцијата може да дозволи таквиот воздухоплов да изврши летање од аеродромот на кој ќе се затекне до аеродромот на кој ќе се изврши поправка.

Член 129

(1) Ако со прегледот се утврди дека воздухопловот не ги исполнува условите за безбеден воздушен сообраќај и не одговара на категоријата или намената утврдена во издаденото уверение за пловидбеност на воздухопловот, уверението ќе се повлече.

(2) По барање на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот ќе се издаде ново уверение за пловидбеност на воздухопловот за соодветната категорија, односно намена за која воздухопловот може безбедно да се користи.

Член 130

Уверението за пловидбеност на странски воздухоплов издадено во земјата на регистрација на воздухопловот важи во Република Македонија, ако е издадено во

согласност со меѓународната спогодба за воздушен сообраќај што ја обврзува Република Македонија или под услови на реципроцитет.

Член 131

(1) Агенцијата ќе го суспендира уверението за тип на воздухоплов, односно уверение за пловидбеност, ако утврди или добие извештај од воздухопловните власти на земјата што извршила оценка на сообразност на определен тип на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, од нивниот производител или корисник дека настанала грешка поради пропуст во конструкцијата, вградениот материјал, постапката за градба и оценка на сообразноста, како и поради непрописниот начин на користење и одржување на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опрема на воздухопловот додека таа грешка не се отстрани.

(2) Агенцијата ќе наложи да се провери дали постои грешка на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот што е регистриран во Република Македонија поради пропуст во конструкцијата, вградениот материјал, постапката за градба и оценка на сообразноста, како и поради непрописниот начин на користење и одржување и на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот ќе му наложи таа грешка да ја отстрани во определен рок.

(3) Ако сопственикот, односно корисникот на воздухопловот не постапи согласно со налезите од ставот (2) на овој член, Агенцијата ќе го повлече уверението за пловидбеност на односниот воздухоплов и ќе ја забрани неговата употреба.

(4) Ако на воздухоплов од домашно производство кој има уверение за тип во Република Македонија се утврди грешка од ставот (1) на овој член, Агенцијата веднаш ќе ги извести воздухопловните власти на земјата во која воздухопловот е извезен и во која е регистриран.

(5) Ако на македонски воздухоплов произведен во странство, чие што уверение за тип е признато во нашата земја и за кој е издадено уверение за пловидбеност, се утврди грешка од ставот (1) на овој член, Агенцијата за тоа веднаш ќе ги извести воздухопловните власти на земјата во која е извршена оценка на сообразноста.

Член 132

(1) За пловидбеноста на воздухопловот е одговорен операторот на воздухопловот.

(2) Уверението за пловидбеност ќе се суспендира, доколку воздухопловот или неговата опрема не се одржуваат во согласност со прописите донесени врз основа на овој закон, ако на воздухопловот или неговата опрема се извршени измени што не се одобрени од Агенцијата или пак ако не се извршени задолжителни измени и други работи наложени од страна на Агенцијата, или од воздухопловните власти на државата која ја извршила оцената за сообразност (Mandatory Continuing Airworthiness Information).

(3) Операторот на воздухопловот мора да ја извести Агенцијата за сите околности, настани, пропусти и откриени неправилности како на воздухопловот, така и во поглед на документацијата што можат негативно да влијаат на пловидбеноста на воздухопловот.

Член 133

(1) Воздухоплов кој лета во македонски воздушен простор мора да има уверение за јачина на бучавата која се создава при полетување, во текот на летот и при слетување, како и уверение за емисија на гасови при согорување која настанува при полетување, во тек на лет и слетување.

(2) На македонски воздухоплов уверенијата од ставот (1) на овој член ги издава

Агенцијата. За издавање, продолжување и промена на уверенијата од ставот (1) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(3) На странски воздухоплов нема да му се одобри лет во македонски воздушен простор ако ги нема уверенијата од ставот (1) на овој член.

(4) Максимално дозволена јачина на бучавата, односно максимално дозволено количество емисија на гасови кои се создаваат при полетување, во текот на лет и при слетување, ги пропишува министерот за животна средина и просторно планирање, во претходно мислење на Агенцијата.

(5) Формата, содржината евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверенијата од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

СЕДМИ ДЕЛ

ПЕРСОНАЛ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО И ДРУГ СТРУЧЕН ПЕРСОНАЛУСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА РАБОТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 134

(1) Персоналот во воздухопловството за вршење на работите во воздухопловството мора да има пропишана стручна подготовка, да биде стручно оспособен, да поседува дозвола согласно со прифатените меѓународни стандарди и препорачани практики и овластување или уверение за стручна оспособеност и да ги исполнува и другите услови определени со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Другиот стручен персонал за вршење на други работи од значење за воздухопловството треба да биде стручно оспособен.

Член 135

(1) Агенцијата води регистар на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал.

(2) Формата, содржината, како и начинот на водење на регистарот на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана, односно Министерството за транспорт и врски водат регистри за персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството, а кои се однесуваат на државните воздухоплови.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот на персонал во воздухопловството за полициски воздухоплови ги пропишува министерот за внатрешни работи, за персоналот во воздухопловството за воени воздухоплови ги пропишува министерот за одбрана, за персоналот во воздухопловството за царински воздухоплови ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 136

(1) Стручната подготовка на персоналот од членот 134 на овој закон се стекнува во средни и високо образовни институции во Република Македонија или во странство.

(2) Стручната оспособеност се стекнува во организации или центри за обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал кои имаат потребен

кадар за обука, опрема, како и ги исполнуваат другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење.

(3) Со стручна оспособеност, персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал можат да се стекнат и во странство во организации и центри за обука, доколку се овластени од странска воздухопловна власт за вршење на соодветна обука согласно со меѓународни стандарди прифатени од Република Македонија.

(4) Стручната оспособеност се врши врз основа на програми донесени од организации и центри за обука претходно одобрени од Агенцијата.

(5) На барање на организациите кои ги исполнуваат условите за обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал, Агенцијата им издава уверение по претходно извршен надзор.

(6) За издавање продолжување, обновување и промена на уверението од ставот (5) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(7) Формата, содржината евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (5) на овој член го пропишува директорот на Агенцијата.

(8) Начинот на вршење на обука за стекнување на стручна оспособеност, како и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на организации и центри за обука во Република Македонија, ги пропишува Агенцијата.

Член 137

(1) По завршување на стручното оспособување од членот 136 од овој закон во овластена организација или центар за обука, Агенцијата организира испит за стекнување

на дозвола и/или овластување или за стекнување на уверение за стручна оспособеност за

персоналот во воздухопловството, кога тоа е определено со прописите донесени врз

основа на овој закон.

(2) Испитот го спроведуваат овластени испитувачи од листата на воздухопловни стручњаци.

(3) Листата на воздухопловни стручњаци на почетокот на секоја календарска година ја

пропишува директорот на Агенцијата, врз основа на критериуми и во постапка што ги

пропишува Министерството за транспорт и врски.

(4) Кандидатите за полагање на испит од ставот (1) на овој член плаќаат надоместок.

(5) На овластените испитувачи им следува надоместок.

(6) Висината на надоместоците од ставовите (4) и (5) на овој член ги пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни

и надзорни трошоци.

Член 138

(1) Проверката на стручната оспособеност од членот 137 на овој закон може да биде редовна или вонредна.

(2) Редовната проверка на стручната оспособеност се врши при издавање или продолжување на важење на дозволата или овластувањето на персоналот во воздухопловството, како и при издавање на уверението за стручна оспособеност.

(3) На лицето кое спаѓа во персоналот во воздухопловството нема да му се издаде или продолжи рокот на важење на дозволата или овластувањето, ако:

- 1) со проверка на неговите физички или психички способности се утврди дека не ги исполнува пропишаните услови за вршење на определени работи;
- 2) со проверка се утврди дека нема потребна стручност за успешно вршење на определени работи и
- 3) со проверка се утврди дека е зависен од алкохол, дрога или психотропни средства.
- (4) Одредбата од ставот (3) на овој член се применува и при издавање на уверение за стручна оспособеност.
- (5) Вонредната проверка се врши по упатување од воздухопловен инспектор по пријава на физичко или правно лице и доколку основано се посомнева во стручното извршување на работите од страна на лице кое поседува дозвола, овластување или уверение за стручна оспособеност или констатира повреда на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- (6) Начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 139

- (1) На кандидатот кој ги исполнил условите од ставовите (2) и (3) на овој член, Агенцијата му издава или ја продолжува дозволата, односно овластувањето или му издава уверение за стручна оспособеност.
- (2) Условите за стекнување на дозволи, начинот на издавање, продолжување, промена и суспендирање, како и формата, содржината, рокот на важење согласно со меѓународните стандарди, регулативи, упатства и препорачани практики од членот 3 на овој закон, евиденција на дозволите и видот на дозволите ги пропишува Агенцијата.
- (3) Условите за стекнување на уверенија за стручна оспособеност, континуираното обновување на стекнатото знаење на имателите на уверенијата, начинот на издавање и суспендирање, евиденција и видот на уверенијата за стручна оспособеност ги пропишува Агенцијата.

Член 140

- (1) Стручната подготовка и стручната оспособеност на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството која се однесува на државните воздухоплови се стекнува во соодветни установи на Министерството за одбрана или Министерството за внатрешни работи.
- (2) Стручната подготовка и стручната оспособеност на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството која се однесува на државните воздухоплови може да се стекне и во странство.
- (3) Стручната подготовка и програмите за стручна оспособеност, условите и начинот на издавање, продолжување, суспендирање и одземање на дозволите и овластувањата, како и формата и содржината на образецот на дозволите и овластувањата на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството која се однесува на државните воздухоплови ги пропишуваат министерот за одбрана, министерот за внатрешни работи односно министерот за финансии.

Член 141

Соодветната воздухопловна стручна подготовка и стручната оспособеност на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството која се однесува на државните воздухоплови стекнати во соодветни установи на Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи и/или соодветни организации во странство ќе се признаат за

добивање на дозвола во цивилното воздухопловство, ако им одговараат на условите за издавање на дозвола и овластување предвидени со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 142

(1) Персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал за време на вршењето на своите работи не смее да биде под влијание на алкохол, опојна дрога или други психотропни средства.

(2) Персоналот од ставот (1) на овој член не смее да ги врши своите работи ако е уморен или болен или е во таква психофизичка состојба што го прави неспособен за правилно вршење на тие работи.

(3) За отстранување на персоналот од ставот (1) на овој член, одлучува непосредниот раководител и ја известува Агенцијата во рок од 24 часа од донесувањето на одлуката за отстранување.

Член 143

(1) На персоналот во воздухопловството ќе му се суспендира дозволата или уверението за стручна оспособеност доколку:

1) против него во кривична или прекршочна постапка е изречена мерка на безбедност, односно прекршочна санкција забрана на вршење на професија која произлегува од дозволата, односно уверението издадени од Агенцијата за времетраење на таа мерка;

2) физички или психички не е способен за вршење на работи и задачи за чиешто извршување му е издадена дозволата или уверението за стручна оспособеност;

3) при надзор е констатирана повреда на прописите од областа на воздухопловството;

4) со проверка се утврди дека работите за коишто му е издадена дозволата или уверението за стручна оспособеност ги врши под дејство на алкохол, дрога или други психотропни средства.

5) бил инволвиран во несреќа или сериозен инцидент од областа на цивилното воздухопловство;

6) во други случаи пропишани со актите донесени врз основа на членот 139 од овој закон.

(2) Во случајот од ставот (1) точка 1 на овој член дозволата или уверението за стручна оспособеност ја суспендира Агенцијата.

(3) Ако воздухопловниот инспектор во вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека постојат причините од ставот (1) точки 2, 3, 4 и 5 на овој член е должен лицето да го упати на вонредна проверка на здравствената, или стручната способност и привремено да му ја одземе дозволата или уверението за стручна оспособеност и во рок од три дена да му ја достави на органот што ја издал.

(4) Постапката за проверка на здравствената и стручната способност мора да се заврши во рок од 30 дена од денот на привремено одземање на дозволата или уверението за стручна оспособеност.

(5) Ако при проверката (редовна или вонредна) на здравствената способност на персоналот во воздухопловството се утврди дека е склон кон употреба на алкохол, дрога или други психотропни средства, дозволата или уверението за стручна оспособеност трајно ќе му се одземе.

Член 144

Признавањето на завршената обука и програмите за обука, положени испити, стекната дозвола и овластување во странство се врши врз основа на критериуми, на начин и во постапка што ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 145

(1) Персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал мора работите од своја надлежност да ги врши совесно, квалитетно, уредно и во согласност со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Правното лице кое произведува, користи, одржува, обновува и поправа воздухоплов или врши измени на воздухоплов, мотор, елиса, опрема на воздухоплов и падобран, снабдува воздухоплов со гориво, врши воздушен превоз, врши специјализирани услуги со воздухоплов, организира воздухопловно-спортски активности, дава услуги на воздухопловна навигација, дава аеродромски услуги, односно користи аеродром или леталиште, е должно со своите општи акти поблиску да ја утврди одговорноста на работниците кои, во смисла на овој закон, се сметаат како персонал во воздухопловството и друг стручен персонал, ако во вршењето не се придржуваат кон одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(3) Со општите акти од ставот (2) на овој член се утврдува особено:

1) случаи во кои работникот од ставот (2) на овој член кој не ги исполнува условите непосредно да учествува во вршењето на работите за безбедност на воздушниот сообраќај ќе биде привремено или трајно распореден на други работи, односно работни задачи и 2) случаи во кои на работникот од ставот (2) на овој член ќе му престане работниот однос со отказ.

2. ЗДРАВСТВЕНА СПОСОБНОСТ НА ПЕРСОНАЛОТ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО И ДРУГИОТ СТРУЧЕН ПЕРСОНАЛ

Член 146

(1) Утврдувањето на здравствената способност (физичка и психичка) на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал се врши врз основа на здравствени прегледи.

(2) Посебните услови, начин и постапка на утврдување на здравствената способност на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал, како и роковите на важење на лекарското уверение ги пропишува Владата на Република Македонија по претходно мислење на министерот за здравство и директорот на Агенцијата.

(3) Посебните услови, начин и постапка на утврдување на здравствената способност на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството, а кои се однесуваат на државните воздухоплови ги пропишуваат министерот за одбрана, министерот за внатрешни работи, односно министерот за финансии.

(4) За извршениот здравствен преглед се издава лекарско уверение.

Член 147

(1) Здравствените прегледи на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал се редовни и вонредни и се вршат во здравствени установи или од овластен лекар - поединец, кои ги исполнуваат посебните услови што ги пропишува Владата на Република Македонија по предлог на министерот за здравство и директорот на Агенцијата.

(2) На субјектите кои ќе ги исполнат условите од ставот (1) на овој член Агенцијата им издава уверение за исполнување на услови за преглед на персонал во воздухопловството и/или друг стручен персонал.

(3) За издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја утврдува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

(4) Формата, содржината евиденцијата и начинот на издавање, продолжување обновување и промена на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

(5) За редовните и вонредните здравствени прегледи се плаќа надоместок во висина што ја определуваат овластените здравствени установи.

(6) Надоместокот за здравствени прегледи на мобилните работници го плаќаат нивните работодавачи.

(7) Здравствените прегледи на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството, а кои се однесуваат на државните воздухоплови се вршат од здравствени установи или лекари поединци овластени од страна на министерот за одбрана, министерот за внатрешни работи, односно министерот за финансии.

(8) Посебните услови, начин и постапка за овластување на здравствените установи или лекари поединци од ставот (7) на овој член ги пропишуваат министерот за одбрана, министерот за внатрешни работи, односно министерот за финансии.

3. ЕКИПАЖ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 148

(1) Во воздухопловот за време на воздушниот сообраќај се наоѓа екипаж во соодветен состав.

(2) Член на екипаж на македонски воздухоплов може да биде домашен или странски државјанин.

Член 149

(1) На организацијата на работното време, времетраењето на одморот и другите права на членовите на екипажот на воздухоплов се применува Директивата 2000/79 на ЕУ.

(2) Организацијата на работното време, времето на летање и времетраењето на одморот на членовите на екипажот на воздухоплов поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Лицето кое управува со воздухоплов има право на користење на посебно отсуство од работа со надоместок од плата и други права од работен однос во текот на календарската година заради одржување на психофизичката кондиција.

Член 150

(1) Членот на екипажот на воздухоплов ги врши работите за кои му е издадена дозволата, односно овластувањето или уверение за стручна оспособеност.

(2) Во случај на опасност водачот на воздухопловот може да му нареди на член на екипажот да врши и други работи.

Член 151

(1) Член на екипаж е должен за секој инцидент во врска со воздухопловот, лицата и предметите во воздухопловот веднаш да го извести водачот на воздухопловот.

(2) Во случај на опасност или несреќа на воздухопловот, членовите на екипажот се должни да ги преземат сите потребни мерки заради спасување на лицата и предметите од воздухопловот, како и на самиот воздухоплов.

4. ВОДАЧ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 152

Сопственикот, односно корисникот на воздухопловот за секој лет, односно дел од летот ќе одреди водач на воздухопловот.

Член 153

- (1) Водачот на воздухопловот е одговорен за летот на воздухопловот и не смее да полета или слета под оперативниот минимум за секој аеродром.
- (2) Водачот на воздухопловот мора да биде запознат со содржината на товарот што го превезува.

Член 154

- (1) Водачот на воздухопловот е должен лично или преку членовите на екипажот да обезбеди сите патници пред полетувањето да се запознаат со постапката во случај на опасност, начинот на употреба на сигурносната опрема во случај на опасност, како и местото каде што е сместена.
- (2) Во случај на опасност сите членови на екипажот и патниците ги извршуваат упатствата и наредбите на водачот на воздухопловот.

Член 155

- (1) Ако лице кое се наоѓа во воздухопловот со своите постапки ја загрозува безбедноста на воздушниот сообраќај или безбедноста на лицата и имотот, или ги нарушува редот и дисциплината во воздухопловот, водачот на воздухопловот на најсоодветен начин ќе го оневозможи во натамошното загрозување на безбедноста, а може на првиот аеродром на кој воздухопловот ќе слета да го отстрани од истиот.
- (2) Водачот на воздухоплов е должен при преземањето на мерките од ставот (1) на овој член да ги обезбеди сите услови за безбедно летање на воздухопловот.

Член 156

Ако за време на воздушниот сообраќај член на екипаж на воздухоплов или друго лице во воздухопловот подготвува, се обиде да изврши или изврши кривично дело со кое се загрозува безбедноста на воздухопловот или на лицата во него, водачот на воздухопловот е должен да преземе мерки таквото дело да се спречи, а ако делото е извршено, да ги ублажи неговите последици водејќи сметка за безбедноста на патниците, екипажот и воздухопловот.

5. ВОЗДУХОПЛОВНО-ТЕХНИЧКИ ПЕРСОНАЛ

Член 157

- (1) Сопственикот, односно корисникот на воздухопловот е должен во согласност со одобриениот технички систем за одржување да обезбеди воздухопловно технички персонал.
- (2) Персоналот од ставот (1) на овој член треба да биде осигуран од последици на несреќен случај.
- (3) Персоналот од ставот (1) на овој член е должен за секое загрозување на безбедноста, односно инцидент во врска со работите на дизајнирање, производство, одржување и поправки на воздухоплови и опрема, веднаш да ги известат овластените лица согласно со воспоставена процедура за известување на инциденти.

6. ПЕРСОНАЛ ЗА ПОСТАВУВАЊЕ, ОДРЖУВАЊЕ, КОНТРОЛА И МОНИТОРИРАЊЕ НА ТЕХНИЧКИТЕ СРЕДСТВА, УРЕДИ И ОПРЕМА ЗА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ НА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА

Член 158

- (1) Работите на поставување, одржувањето, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите и опремата во состојба која овозможува безбеден и

уреден воздушен сообраќај ги врши инженерскиот и техничкиот оперативен персонал компетентен во согласност со членот 137 став (1) од овој закон.

(2) Персоналот од ставот (1) на овој член треба да биде осигуран од последици на несреќен случај. Средствата за оваа намена ги обезбедува давателот на услуги на воздухопловна навигација.

(3) Персоналот од ставот (1) на овој член е должен за секое загрозување на безбедноста, односно инцидент во врска со работите на поставување, одржување, контрола и мониторирање на техничките средства, уредите и опремата веднаш да ги извести овластените лица согласно со воспоставена процедура за известување на инциденти.

Член 159 е избришан

7. ПЕРСОНАЛ НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ

Член 160

(1) Работите на контролата на летање ги врши контролорот на летањето. Во вршењето на работите на контролорот на летање му помага помошникот на контролорот на летање.

(2) Персоналот од ставот (1) на овој член треба да биде осигуран од последици на несреќен случај. Средствата за оваа намена ги обезбедува давателот на услуги на воздухопловна навигација.

(3) Во случаите кога цивилната контрола на летање дава услуги на навигација на воени или полициски воздухоплови при оперативно летање, на контролорот на летање може да му помага и помошник воен или полициски контролор на летање и/или раководител на летањето во зависност од потребите.

Член 161 е избришан

Член 162

Контролорот на летање и помошникот на контролорот на летање се должни за секое загрозување на безбедноста, односно инцидент во врска со работите на контролата на летање веднаш да ги известат овластените лица согласно со воспоставената процедура за известување на инциденти.

Член 163

(1) Работното време на контролорот на летање и на помошникот на контролорот на летање кои работат во оперативни смени може да трае до 32 часа во текот на седум последователни дена, со тоа што во текот на 90 последователни дена да не изнесува повеќе од 416 часа.

(2) Траењето на непрекинатата работа, траењето на смените и должините на дневниот одмор на контролорот на летање и на помошникот на контролорот на летање ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 164

Контролорот на летањето и помошникот на контролорот на летањето имаат право на користење на посебно отсуство од работа со надоместок на плата и други права од работен однос во текот на календарската година заради одржување на психофизичката кондиција.

ОСМИ ДЕЛ

ИСТРАЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНИ НЕСРЕЌИ, СЕРИОЗНИ ИНЦИДЕНТИ, ИНЦИДЕНТИ И НАСТАНИ И ПОТРАГА И СПАСУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ

I. ИСТРАЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНИ НЕСРЕЌИ, СЕРИОЗНИ ИНЦИДЕНТИ, ИНЦИДЕНТИ И НАСТАНИ

Член 165

(1) Секој настан кој ја загрозува воздухопловната безбедност односно несреќа, сериозен инцидент, инцидент или друг настан мора да биде детално истражен, анализиран и класифициран според сериозноста, со цел за утврдување на причините, фактите и околностите под кои се случиле и преземање на соодветни мерки за спречување на нови настани на загрозување на безбедноста на цивилното воздухопловство.

(2) Комитетот за истрага на воздухопловни несреќи и сериозни инциденти од членот 5 став (3) на овој закон (во натамошниот текст: Комитет) ги истражува несреќите во кои учествувале цивилни воздухоплови или падобрани.

(3) Субјектите на воздухопловната индустрија првично ги истражуваат, анализираат и класифицираат сериозните инциденти, инцидентите и другите настани на загрозување на безбедноста на цивилното воздухопловство во кои самите учествувале.

(4) Субјектите на воздухопловната индустрија по завршување на истражувањето, анализата и класификацијата на сериозните инциденти, инцидентите и другите настани се должни резултатите од истражувањето на сериозните инциденти да ги достават до Комитетот, а резултатите од истражените инциденти и други настани до Агенцијата, кои можат повторно да ги испитаат по свое наоѓање.

(5) Субјектите на воздухопловната индустрија се должни да определат лице за заштита на безбедносните информации до кои е дојдено при истражувањето од ставот (1) на овој член од несоодветна употреба согласно со членот 167 ставови (2) и (3) на овој закон.

(6) Покрај задачите од ставовите (2) и (4) на овој член, Комитетот врши и задачи поврзани со собирање и анализа на податоци и други задачи поврзани со безбедноста на летот, особено за намалувањето на ризици во воздухопловството и спречување на несреќи, сериозни инциденти и инциденти, под услов овие задачи да не влијаат на независноста на Комитетот.

Член 166

(1) Ако странски воздухоплов претрпи несреќа, сериозен инцидент или инцидент на територијата на Република Македонија, во истражувањето можат да присуствуваат претставници од воздухопловните власти или организации на земјата каде што е регистриран воздухопловот, земјата на превозникот, земјата на производство и земјата чии државјани настрадале во несреќата, на нивно барање.

(2) Ако македонски воздухоплов претрпи несреќа, сериозен инцидент или инцидент на територијата на странска држава, треба да бидат определени овластени претставници на Република Македонија, кои ќе присуствуваат во текот на истражувањето на несреќата, сериозниот инцидент или инцидентот на тој воздухоплов.

(3) Овластените претставници на Република Македонија од ставот (2) на овој член ги именува главниот истражител и треба да ги исполнуваат условите за истражители пропишани во членот 170 на овој закон.

Член 167

(1) Цел на техничкото истражување на несреќи, сериозни инциденти или инциденти е подобрување на воздухопловната безбедност преку собирање на безбедносни информации и утврдување на причините за тие несреќи, сериозни инциденти или инциденти и преземање на соодветни мерки за спречување на нивно повторно настанување.

(2) Безбедносните информации собрани при техничкото истражување на несреќи, сериозни инциденти или инциденти не смеат несоодветно да се употребуваат.

(3) Несоодветната употреба од ставот (2) на овој член опфаќа употреба на податоците за утврдување на вина или изрекување на казнени мерки на оперативниот персонал, како и нивно доставување до јавноста освен кога фактите и доказите укажуваат на постоење на намера за причинување на штета.

Член 168

За непречено извршување на задачите, Комитетот треба да биде организациски, функционално и финансиски независен од Министерството за транспорт и врски, Агенцијата и од субјектите на воздухопловната индустрија чии интереси можат да бидат во конфликт со неговите задачи и овластувања.

Главата II

ИСПИТУВАЊЕ НА ИНЦИДЕНТИ И ПОСЕБНИ НАСТАНИ ПОВРЗАНИ СО АТМ е избришана

Член 169

(1) Лицето за кое е утврдено дека со умисла или од крајна небрежност предизвикало несреќа, е должно да ги врати трошоците за истражување на воздухопловните несреќи на сметка на Буџетот на Република Македонија.

(2) Трошоците за отстранување на остатоците од воздухоплов ги сноси операторот на воздухопловот.

Член 170

(1) Комитетот се состои од тројца истражители кои ги именува Владата на Република Македонија, од кои еден се именува за претседател.

(2) Истражителите треба да имаат најмалку десет години работно искуство од областа на цивилното воздухопловство, солидно познавање на англискиот јазик и да имаат или имале статус на персонал во воздухопловството во смисла на овој закон.

(3) Истражителите ви1090 òреба да имаат завршено соодветна обука за спроведување на истраги и континуирано да го обновуваат и унапредуваат своето професионално знаење.

(4) За својата работа Комитетот донесува Деловник за работа.

Член 170-а

(1) За секоја несреќа или сериозен инцидент се именува главен истражител од страна на претседателот на Комитетот.

(2) Претседателот на Комитетот во случај на несреќа или сериозен инцидент може да ангажира надворешни експерти од областа на воздухопловството или странски истражни тела од цивилното воздухопловство или други тела кои се квалификувани за истражување на воздухопловни несреќи или сериозни инциденти. За нивната работа им следува надоместок определен со договорот за нивно ангажирање.

(3) Ако во несреќа или сериозен инцидент на странски или домашен цивилен воздухоплов, учествувал и државен воздухоплов, во работата на Комитетот учествува и претставник од соодветното министерство.

(4) Несреќите, сериозните инциденти или инцидентите на државен воздухоплов ќе бидат истражувани од страна на комисија именувана од соодветните министерства.

Член 170-б

(1) Министерството за внатрешни работи, надлежните судови, јавното обвинителство и другите субјекти во истражувањето на несреќата или сериозниот инцидент мора да им овозможат на истражителите непречен пристап до неопходните оперативни, технички и правни информации и документи за истражувањето.

(2) Истражителите и надворешните експерти се должни да ги заштитат безбедносните информации во врска со воздухопловните несреќи или сериозни инциденти од несоодветна употреба согласно со членот 167 ставови (2) и (3) на овој закон.

Член 170-в

Доколку Комитетот утврди дека не е во можност целосно да го заврши истражувањето може да го пренесе извршувањето на истражувањето или дел од истражувањето на несреќа или сериозен инцидент на соодветно истражно тело на друга држава, по претходна согласност од Владата на Република Македонија.

Член 170-г

(1) Истражителите и надворешните експерти на воздухопловната несреќа или сериозен инцидент ќе го испитаат секое лице за кое сметаат дека би можело да обезбеди релевантни информации за истражувањето и може да истражуваат објекти, документи, записи и податоци од електронски уреди.

(2) Истражителите и надворешните експерти ги имаат следниве права и надлежности:

- слободен и непречен пристап до местото на несреќата или инцидентот, како и до воздухопловот, неговите составни делови или неговите остатоци,
- евидентирање на доказите,
- контролирано отстранување на остатоците или составните делови за преглед или анализа;
- моментален пристап и користење на содржината од "црната кутија" или кои било други записи,
- моментален пристап до резултатите од испитувањата на лицата инволвирани во оперирањето на воздухопловот или до тестовите направени на примероци земени од тие лица,
- да испитува сведоци,
- слободен пристап до сите релевантни информации или записи кои се кај сопственикот, превозникот (операторот/корисникот со/на воздухопловот) или производителот на воздухопловот, од властите одговорни за цивилно воздухопловство или за оперирање со аеродромот или од сите други релевантни субјекти,
- пристап до резултатите од испитувањето (обдукцијата) на телата на жртвите или од тестовите направени на примероци земени од телата на жртвите и
- пристап до информации од истражувањето на несреќата утврдени од Министерството за внатрешни работи, надлежните судови и јавното обвинителство.

Член 170-д

(1) Воздухопловот, деловите на воздухопловот и предметите кои биле транспортирани со воздухопловот, падобранот или предметите за кои постои сомнеж дека се можна причина за воздухопловната несреќа, не смеат да се вадат или поместуваат без дозвола од главниот истражител.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член дозвола од главниот истражител не е потребна во случај кога е неопходно спасување на човечки живот или во други исклучителни случаи кога е неопходно за спречување на настанување на поголеми штетни последици.

Член 170-ѓ

(1) Комитетот врз основа на истражувањето на несреќата или сериозниот инцидент ќе подготви безбедносни препораки кои ќе ги испрати до Агенцијата, субјектите на воздухопловната индустрија и/или до други заинтересирани страни.

(2) Агенцијата врз основа на безбедносните препораки од ставот (1) на овој член или кога постои основано сомнение дека нов инцидент или ризик ќе бидат избегнати на тој начин, може со наредба привремено да ја забрани или ограничи употребата на одреден тип на воздухоплов, неговите делови, опрема, навигациони уреди, како и изведувањето на летови и вршење на работа на воздухопловниот и другиот професионален персонал, сè до моментот на отстранување на можните причини за воздухопловната несреќа, сериозниот инцидент или инцидентот.

(3) Безбедносните препораки немаат за цел да создадат сомнеж на вина или одговорност за воздухопловната несреќа, сериозниот инцидент или инцидентот.

Член 170-е

Финалниот извештај за воздухопловната несреќа, сериозниот инцидент и/или инцидентот треба да биде изготвен во период од 12 месеци сметано од денот на несреќата, сериозниот инцидент или инцидентот, освен кога поради објективни околности истражувањето може да трае и подолго.

Член 170-ж

Завршеното истражување за воздухопловната несреќа, сериозниот инцидент или инцидентот може да биде повторно отворено доколку се обезбедат нови докази.

Член 170-з

(1) На истражувањето на цивилни воздухопловни несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани, се применува Директивата 94/56 на ЕУ, а на пријавувањето на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани се применува Директивата 2003/42 на ЕУ.

(2) Владата на Република Македонија поблиску ги пропишува принципите по кои се води истражувањето на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани на цивилни и државни воздухоплови како и начинот на нивно пријавување.

Член 170-с

(1) Комитетот најдоцна до 31 јануари во наредната година доставува годишен извештај за неговата работа во претходната година и годишна програма со финансиски план за работа за наредната година до Владата на Република Македонија заради разгледување и усвојување.

(2) Актите од ставот (1) на овој член треба да ги содржат и преземените мерки и мерките кои треба да се преземат за подобрување на воздухопловната безбедност.

III. ПОТРАГА ПО ВОЗДУХОПЛОВ И СПАСУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 171

(1) Агенцијата организира и координира ефикасна потрага и спасување на домашен или странски воздухоплов што претрпел несреќа или има потреба за спасување на територијата на Република Македонија.

(2) Начинот, организацијата и субјектите на потрага и спасување на воздухоплов ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

Член 172

(1) Субјектите што учествуваат во потрагата и спасувањето имаат право на надоместок во висина на реалните трошоци што ги имале при потрагата и спасувањето.

(2) Трошоците од ставот (1) на овој член ги намирува сопственикот, односно корисникот на воздухопловот по кој се трагало, односно кој е спасуван и е должен да ги надомести во рок од 60 дена од денот на настанот.

(3) Ако субјектите надоместокот од ставот (1) на овој член не можат да го наплатат во предвидениот рок од сопственикот, односно корисникот на воздухопловот, тој надоместок ќе го наплатат од Буџетите на Агенцијата за цивилното воздухопловство и давателот на услуги од членот 60 на овој закон.

ДЕВЕТТИ ДЕЛ

НАДЗОР

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 173

(1) Надзор над примената и спроведувањето на прописите од областа на воздухопловството врши Агенцијата, согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, преку воздухопловни инспектори (во натамошниот текст: инспектори).

(2) Начинот, правилата и посебните услови за вршење на надзор ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 174

Начинот, правилата и посебните услови за вршење на инспекцискиот надзор на државните воздухоплови, правата, должностите и одговорностите, како и условите коишто треба да ги исполнуваат лицата за вршење на надзор ги пропишуваат министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови, министерот за одбрана за воените воздухоплови и министерот за финансии за царинските воздухоплови.

Член 175

Правните и физичките лица чиишто персонал и средства, односно работа подлежат на инспекциски надзор, се должни на инспекторот да му овозможат вршење на инспекцискиот надзор и без одлагање да му достават точни податоци, информации и материјали што ги бара, а се потребни за извршување на инспекцискиот надзор.

II. ИНСПЕКЦИСКИ РАБОТИ

1. ОПИС НА ИНСПЕКЦИСКИТЕ РАБОТИ

Член 176

Инспекцијата на воздухопловите и на воздушниот сообраќај го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: воздухопловот, посебно во поглед на условите за безбедно користење и правилно одржување на воздухопловот и способноста за безбеден воздушен сообраќај; градењето, одржувањето, поправката, обновата на воздухоплови, мотори, елиси, падобрани и опрема за воздухоплови; исправите, книгите и другите документи што мораат да бидат во воздухопловот; исполнувањето на пропишаните услови за економска солвентност на превозници и за безбедно вршење на воздушен превоз, на специјализирани услуги со воздухоплов, како и користење на воздухопловите за спортски, школски и за други цели.

Член 177

Инспекцијата на аеродромите, леталиштата и терените го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: безбедно користење на аеродромите, леталиштата и терените; проектирањето, изградбата и реконструкцијата на аеродромот и објектите во зоната на аеродромите, како и објектите надвор од таа зона кои можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај; обработката на земјиштето во зоната на аеродромите и земјиштето во нивна непосредна близина; одржувањето на аеродромските објекти, инсталации, уреди и опрема што служат за безбеден воздушен сообраќај; поставувањето, исправноста и одржувањето на знаците за воочување на објектите; состојбата на полетно-слетните и другите патеки и на пристанишната платформа и други површини за движење на воздухопловите на аеродромот; исправноста на светлосните системи што служат за приоѓање, слетување и полетување на воздухопловот и за обезбедување на исправноста на основното и резервното напојување со електрична енергија на овие системи, како и за економското работење на операторите на аеродроми и давателите на аеродромски услуги.

Член 178

Инспекцијата на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: работата и начинот на вршење на стручни работи на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал; едукација, стручната обука и тренингот, дозволите, овластувањата и уверенијата за стручна оспособеност на тој персонал, нивната стручна и здравствена способност; траењето на работното време; времето на летање; времето на летање во долголиниски сообраќај; времето на летање ноќе, бројот на полетувања и слетувања во текот на работното време, должината на дневниот одмор на членовите на екипажот на воздухоплов, како и траењето на непрекинатата работа.

Член 179

Инспекцијата на давањето на аеродромски услуги го опфаќа особено надзорот над примена на прописите за: техничките и други услови за безбедно прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници и предмети на воздухопловното пристаниште; оптоварувањето на воздухопловот и редоследот на товарот во него; видот на товарот и безбедноста кога товарот се состои од опасни материи и предмети; постапките на одмрзнување на воздухопловите и полетно-слетната патека, како и начинот и постапките за нивна заштита од замрзнување, квалитетот на горивото и мазивото и исправноста на системите што служат за

снабдување на воздухопловот со гориво и мазиво; просториите, техничката опрема и начинот на вршење преглед на воздухопловите, на патничкиот багаж и стоките, обезбедувањето на воздухопловните пристаништа, противпожарното обезбедување и условите за безбедна противпожарна заштита информираноста на патниците за идентитетот на превозниците, начинот на формирањето на надоместоците од страна на операторите на воздухопловни пристаништа и давателите на аеродромски услуги, како и организацијата, условите и начинот на давање на медицинска заштита.

Член 180

Инспекцијата на давањето на услуги на воздухопловна навигација го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: начинот на давањето на ATM услуги, воздухопловното информирање, метеоролошкото обезбедување економското работење на давателите на услуги на воздухопловна навигација, начинот на работа на Координативниот центар за спасување, функционирањето на системот за управување со безбедноста, како и за состојбата, одржувањето и правилната работа на техничките средства, уредите и опремата значајни за безбедно одвивање на воздушниот сообраќај.

2. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ИНСПЕКЦИСКИ РАБОТИ

Член 181

Работите на инспектор може да ги врши лице кое ги исполнува општите услови согласно со Законот за работните односи, да има најмалку пет години работно искуство на соодветни работни задачи од областа на воздухопловството, како и да ги исполнува посебните услови што ги пропишува Министерството за транспорт и врски.

III. ПОВРЕДА НА ПРОПИСИТЕ

Член 182

(1) Во случај на повреда на одредбите од овој закон или прописите донесени врз основа на овој закон инспекторот прави записник и подготвува решение кое го донесува директорот на Агенцијата.

(2) Со решението од ставот (1) на овој член се:

а) наредува на сторителот на повредата во определен рок да преземе корективни мерки за отстранување на утврдените неправилности и недостатоци;

б) забранува активности кои се вршат во спротивност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и

в) задржува странски воздухоплов на аеродром и презема други мерки согласно со меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија.

(3) Против решението на директорот на Агенцијата од ставот (1) на овој член, незадоволната странка има право на судска заштита пред Управниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Член 182-а е избришан

Член 183

При вршењето на надзор во воздухоплов, инспекторот е должен за своето присуство да го извести водачот на воздухопловот, а ако врши инспекција во трговско друштво, државен орган или друго правно лице, одговорното лице на тие субјекти.

Член 184

Ако инспекторот во работата на трговското друштво, државниот орган или друго правно лице утврди недостатоци и неправилности во поглед на безбедноста на воздушниот сообраќај, е должен да го извести за тоа одговорното лице.

Член 185

Инспекторот е должен да ги чува како тајна податоците што ќе ги дознае при вршењето на инспекцијата.

Член 186

(1) При вршењето на инспекциските работи, инспекторот мора да има службена легитимација со која се утврдуваат неговото својство и овластување.

(2) Формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавањето и одземањето на службената легитимација ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 187

Инспекторите имаат право и должност на стручно оспособување, усовршување и обновување на стекнатото знаење во согласност со годишната програма за работа на Агенцијата.

ДЕСЕТТИ ДЕЛ

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 188

(1) Глоба во износ од 2.000 до 10.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на правното лице, ако:

1) не ја префрли месечната наплата на дел од надоместоците за користење за аеродромската инфраструктура, односно за полетување и слетување (landing) и осветлување (lighting) на сметка на Агенцијата (член 12 став (3));

2) врши јавен воздушен превоз во воздушниот сообраќај, спротивно на начинот и условите пропишани од директорот на Агенцијата (член 33 став (1));

3) врши јавен воздушен превоз, а не ги исполнува пропишаните услови од меѓународните договори и/или другите меѓународни акти што ја обврзуваат Република Македонија (член 34);

4) не го одржува превозот редовно и уредно и своите работи ги врши така што не овозможува редовно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај (член 37 ставови (1) и (2));

5) не доставува месечен извештај за редовноста и уредноста на воздушниот сообраќај на Агенцијата (член 37 став (3));

6) не воспостави и одржува систем за управување со безбедност во согласност со Националната програма за безбедност (член 38 став (3));

7) со воздухоплов врши превоз на лица или предмети за сопствени потреби, спротивно на начинот и условите пропишани од Агенцијата (член 42);

8) со воздухоплов врши специјализирани услуги, спротивно на начинот и условите пропишани од Агенцијата (член 43);

9) користи воздухоплов за воздухопловно - спортски активности, спротивно на начинот и условите пропишани од Агенцијата (член 44);

10) воздухопловот што се користи за воздушен сообраќај ги нема исправите, книгите и другите документи (член 49);

11) ако се даваат АТМ услуги спротивно на организацијата и користењето на воздушниот простор пропишани од Владата на Република Македонија (член 58 став (1));

- 12) се постават пречки, емисиони уреди, објекти, далноводи или други уреди што емитураат електромагнетни бранови на оддалеченост од која со својата работа можат да ја попречат работата на техничките средства и уредите за давање на услугите во воздушниот сообраќај, или ако не обезбедат приоритет во врските неопходни за давање на услуги на воздухопловна навигација (член 59);
- 13) планирањето, проектирањето, реконструкцијата и изградбата на аеродромот или леталиштето не ги врши согласно со посебните услови кои ги пропишува министерот за транспорт и врски (член 67 став (2));
- 14) пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, леталиштето или друг објект во зоната на аеродромот, односно леталиштето, инвеститорот не прибави согласност за услови за градба (член 68 став (1));
- 15) полетно - слетните и другите патеки, платформата, објектите, инсталациите, уредите или опремата не ги искористува според нивната намена и капацитет во согласност со одредбите од овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон и ако не му овозможи користење на аеродромските објекти и инфраструктура на воздухоплов кој има одобрение за летање во македонскиот воздушен простор (член 69 ставови (1) и (2));
- 16) аеродромот не е отворен за воздушен сообраќај во утврденото време (член 71 став (1));
- 17) не се придржува на пропишаните правила за доделување на слотови (член 71-а став (5));
- 18) не ја извести Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на овој закон во пропишаниот рок за секоја планирана промена на намената, класата или категоријата на аеродромот, потоа за секоја планирана работа во поголем обем којашто предизвикува затворање на делови од аеродромот или ограничување на користењето на површините за маневрирање, како и за секоја ненадејна и непредвидена промена, работа или интервенција (член 74 ставови (1), (2) и (3));
- 19) површините за маневрирање или платформите или другите површини на аеродромот, односно леталиштето определени за движење на воздухопловите по земја не се обележани во согласност со начинот пропишан од директорот на Агенцијата (член 75);
- 20) изградбата, поставувањето и обележувањето на објекти, инсталации и уреди во зоната на аеродромот или леталиштето, вклучувајќи ги и објектите и уредите за контрола на летањето, како и на објекти надвор од зоната на аеродромот и леталиштето коишто можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај не ги врши на начин пропишан со овој и друг закон и согласно со условите пропишани од Министерството за транспорт и врски или ако земјиштето во зоната на аеродромот, односно во близина на аеродромот не го обработува или не го користи на начин пропишан со овој и друг закон и согласно со условите што ги пропишал министерот за транспорт и врски (член 76);
- 21) површините за маневрирање, платформите, објектите, инсталациите, уредите и опремата на аеродромот не ги користи, одржува и не ги контролира на начин што го пропишува Агенцијата (член 79 став (1));
- 22) леталиштето не го одржува на начин и под услови што ги пропишува директорот на Агенцијата (член 80);
- 23) на аеродромот или леталиштето не е организирано противпожарно-спасувачко и медицинско обезбедување, а на воздухопловно пристаниште не е организирана противпожарна-спасувачка служба, служба за итна медицинска помош и служба за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и снабдување на воздухопловите со гориво и мазиво, кои даваат аеродромски услуги под услови и на начин пропишани од директорот на Агенцијата (член 82 став (1));
- 24) на воздухопловното пристаниште не го организира снабдувањето на клипни и

млазни воздухоплови со гориво и мазиво во согласност со важечкиот стандард за квалитет или ако не обезбеди гориво и мазиво за најмалку тридневна употреба според планираниот обем на сообраќајот на воздухопловното пристаниште, како и ако поради виша сила или друг вонреден настан не ги извести операторот на аеродромот, Агенцијата и надлежната контрола на летање дека не е во можност да го снабди воздухопловот со гориво и мазиво (член 82 ставови (4), (5) и (6));

25) дозволи во аеродромскиот периметар движење на лица без важечка идентификациона картичка или на возила без важечка аеродромска дозвола (член 83 став (1));

26) работи без одобрена аеродромска програма за обезбедување или програма за обезбедување на превозник изработена во согласност со Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство, или не имплементира мерки за обезбедување во согласност со соодветните одобрени програми за обезбедување (член 84 ставови (1), (2) и (3));

27) работи без одобрена програма за олеснување изработена во согласност со Националната програма за олеснување во воздухопловството или не имплементира мерки за олеснување во согласност со одобрената програма за олеснување или не се придржува на пропишаните мерки и процедури од Владата на Република Македонија (член 86-а ставови (4) и (5) и член 86-б став (4));

28) странски воздухоплов за време на летањето во македонски воздушен простор не ги носи ознаките определени со прописот на земјата во која е регистриран или ознаките предвидени со меѓународна спогодба (член 105);

29) врши проектирање, градба или измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов или техничка контрола на градбата и изработка на техничко-технолошката документација за градбата и измени, а не ги исполнува општите услови за вршење на стопанска дејност и посебните услови што ги пропишала Агенцијата (член 113 став (1));

30) врши одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов и изработува техничко-технолошка документација за одржувањето, спротивно на начинот и условите пропишани од Агенцијата (член 122);

31) не ја извести Агенцијата за околности, настани, пропусти и откриени неправилности како на воздухопловот, така и во поглед на документацијата што можат негативно да влијаат на пловидбеноста на воздухопловот (член 132 став (3));

32) врши обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал спротивно на одобрените програми за обука или ако врши обука, а не ги исполнува пропишаните услови за вршење на обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал (член 136 ставови (2) и (4));

33) со своите општи акти поблиску не ја утврди одговорноста на работниците кои, во смисла на овој закон се сметаат како персонал во воздухопловството и друг стручен персонал (член 145 став (2));

34) согласно со одобрениот технички систем за одржување не обезбеди воздухопловно-технички персонал (член 157) и

35) доколку сериозните инциденти, инцидентите и другите настани на загрозување на безбедноста на цивилното воздухопловство првично не ги истражуваат, анализираат и класифицираат и доколку по завршување на истражувањето и класификацијата на сериозните инциденти, инцидентите и другите настани не ги достават резултатите од истражувањето на сериозните инциденти до Комитетот, а резултатите од истражените инциденти и други настани до Агенцијата или не определат лице и не организираат заштита на безбедносните информации до кои е дојдено при истражувањето од несоодветна употреба (член 165 ставови (3), (4) и (5)).

(2) Со глоба во износ од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се казни и одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 189

(1) Глоба во износ од 2.000 до 10.000 евра во денарска противвредност му се изрекува за прекршок на правното лице, ако:

1) не постапува по издадените наредби и/или оперативни директиви за безбедност и обезбедување од дејствија на незаконско постапување (член 9-д став (1) алинеја 12);

2) користи воздухоплов кој не ги исполнува условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (член 15 став (1));

3) во воздушниот сообраќај се користи воздухоплов спротивно на видот, категоријата и намената утврдени во уверението за пловидбеност (член 15 став (2));

4) не се придржува кон пропишаните правила и постапки за летање на воздухопловите (член 15 став (3));

5) воздухоплов без екипаж лета во контролирана аеродромска зона на воздухопловно пристаниште без уред за идентификација - транспондер и спротивно на условите што ги пропишала Владата на Република Македонија (член 17);

6) воздушен сообраќај се врши над подрачје што е прогласено за забранета, условно забранета зона или опасна зона или ако врши воздушен сообраќај над определени подрачја во забрането време или под или над определената височина (член 18 ставови (1) и (2));

7) спрема воздухопловот којшто се приближува или лета преку забранета, условно забранета зона или опасна зона или лета низ неа, не ги преземе пропишаните мерки за враќање на воздухопловот на патеката на летот определена со одобрениот план за летање или ако не иницира постапка за присилно слетување на воздухопловот (член 18 ставови (4) и (5));

8) без одобрение од Агенцијата врши воздушен сообраќај под пропишаната минимална безбедна височина за летање над градови, населени места и индустриски објекти или ако врши акробатско летање над градови, населени места и индустриски објекти, или ако насочува светла, ласери или одблесоци кон воздухоплови во лет (член 18 ставови (7), (9) и (12));

9) употребува ракети и други летачки објекти што можат да ја загрозат безбедноста на воздушниот сообраќај спротивно на условите и начинот пропишани од Агенцијата (член 20);

10) употребува ракети против градоносни облаци без согласност од надлежната контрола на летање и спротивно на условите и начинот што ги пропишува Владата на Република Македонија (член 21);

11) влегува во, односно излегува од македонски воздушен простор надвор од гранична точка, која е одобрена од Агенцијата (член 25);

12) не се придржува кон начинот на вршење на воздухопловно-спортски дејности, како и посебните услови во однос на воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење и кон начинот и правилата на летање со едрилицы, балони, ултра лесни летала и моторизирани крила, крила за слободно летање, за скокање со падобрани, за моделарство и за организирање на натпревари пропишани од Агенцијата (член 44 ставови (6) и (7));

13) не се придржува кон условите и начинот за организирање на воздухопловни манифестации пропишани од директорот на Агенцијата (член 47 став (1));

14) за време на воздушниот сообраќај во воздухопловот не се наоѓаат исправите и книгите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој

- закон или ако книгите и исправите не се уредни, ажурирани и не се покажат по барање на овластено лице (член 49);
- 15) на Агенцијата не и ги достави исправите на воздухопловот избришан од регистарот на воздухоплови на Република Македонија (член 51);
- 16) не се придржува на пропишаните услови и начин за давање на услуги на воздухопловна навигација што ги пропишува Владата на Република Македонија (член 53 став (7));
- 17) при давање на услуги на воздухопловна навигација не се употребуваат мерните единици, кратенките и мерилата што се утврдени со закон, важечките стандарди или меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија (член 55);
- 18) техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на услуги на воздухопловна навигација не ги заштити од оштетување или уништување, потоа не се придржува на начинот на нивно поставување, заштитување и одржување пропишан од Агенцијата и ако дефектот на тие средства, опрема и уреди не се објави веднаш на начин вообичаен во воздушниот сообраќај (член 59 ставови (3), (4) и (7));
- 19) не се придржува на правилата и условите за заемна оперативност на системите, нивните составни делови и поврзаните процедури пропишани од Владата на Република Македонија (член 59-а);
- 20) не го изготвува и редовно ажурира Зборникот на воздухопловни информации (член 60-а точка 3));
- 21) користи аеродром и леталиште што не ги исполнува условите за безбедност на воздушниот сообраќај пропишани со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон (член 61 став (1));
- 22) користи терен спротивно на условите што ги пропишува Агенцијата (член 61 став (2));
- 23) не ги објави утврдените постапки, процедури и минимум услови за безбедно полетување или слетување на воздухопловите во Зборникот на воздухопловни информации (член 64);
- 24) на аеродром или леталиште не е организирано противпожарно-спасувачко и медицинско обезбедување и не се придржува на условите и начинот за давање на аеродромските услуги пропишани од директорот на Агенцијата (член 82);
- 25) не ги почитува пропишаните услови, правила и мерки за обезбедување од дејствија на незаконско постапување од Владата на Република Македонија или не воспостави критични делови на безбедносно ограничените зони на аеродроми каде што повеќе од 40 вработени поседуваат аеродромска идентификациона картичка (член 84 ставови (4), (5) и (6));
- 26) користи воздухоплов кој не е регистриран, односно евидентиран (член 91 став (1));
- 27) на воздухопловот што е запишан во регистарот на воздухоплови не ги носи пропишаните знаци на државна припадност и регистарските ознаки и ако сите други ознаки и натписи на воздухопловот ја попречуваат видливоста на знаци на државна припадност и регистарските ознаки (член 103 ставови (1) и (4));
- 28) користи воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов коишто не ги исполнуваат условите за безбеден воздушен сообраќај, односно техничките услови за пловидбеност определени со овој закон и со прифатените меѓународни стандарди (член 106 став (1));
- 29) воздухопловот го користи спротивно од намената што е назначена во уверението за пловидбеност и спротивно на начинот пропишан во одобриениот летачки прирачник на воздухопловот (член 110 став (1));
- 30) одржувањето и техничката контрола на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот не ги врши според техничкиот систем за

одржување за секој тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран, односно вид на опрема одобрен од Агенцијата (член 120 ставови (1) и (3));

31) во согласност со одобриениот технички систем за одржување не обезбеди преглед на воздухопловот пред секое стартување на моторите со намера за извршување на лет заради утврдување дали воздухопловот е оспособен за безбеден воздушен сообраќај и ако нема потпис од овластено лице за извршен преглед во оперативниот дневник на воздухопловот (член 123);

32) користи воздухоплов што нема уверение за пловидбеност (член 124);

33) воздухоплов во македонски воздушен простор лета без уверение за јачина на бучава и емисија на гасови (член 133);

34) при вршење на определена работа поврзана со воздушниот сообраќај персоналот во воздухопловството нема соодветна стручна подготовка, стручна оспособеност, дозвола или овластување или не ги исполнува другите услови определени со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (член 134 став (1));

35) утврди здравствена способност за вршење на работи на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал спротивно на посебните услови, начин и постапка пропишани од Владата на Република Македонија (член 146 став (2));

36) врши здравствени прегледи на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал без уверение за исполнување на условите за вршење на прегледи (член 147);

37) постапува спротивно на организацијата на работното време, времето на летање и времетраењето на одморот на членовите на екипажот на воздухоплов пропишани од директорот на Агенцијата (член 149 став (2));

38) за секој лет, односно дел од летот не определи водач на воздухопловот (член 152 став (1));

39) не изврши пријавување на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и настани согласно со принципите пропишани од Владата на Република Македонија (член 170-з став (2)) и

40) не му овозможат на инспекторот вршење на инспекциски надзор или ако без одлагање не му ги достави точните податоци, информации и материјали коишто ги бара, а се потребни за извршување на инспекцискиот надзор (член 175).

(2) Со глоба во износ од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се казни и одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

(3) Со глоба во износ од 1.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се казни и физичко лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 19

(1) Глоба во износ од 600 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, ако:

1) за време на летот од воздухопловот исфрла предмети (член 19 став (1));

2) на воздушниот пат или во завршната контролирана област или во аеродромската зона или над воздухопловното пристаниште скока со падобран од воздухопловот (член 22);

3) воздухоплов лета во македонски воздушен простор без одобрение за летање (член 26 став (1));

4) без посебно одобрение од Агенцијата полетува и слетува на аеродроми односно леталишта што не се отворени за меѓународен воздушен сообраќај (член 28);

5) странскиот воздухоплов носи активно наполнето стрелачко, ракетно или бомбардерско вооружување како и активна опрема за снимање, а тоа не е

предвидено со меѓународен договор што го ратификувала Република Македонија (член 29);

6) странскиот воздухоплов не лета по воздушни патишта одобрени од Агенцијата (член 32);

7) не се придржува на условите за градба, надзор над работата и начинот на утврдување на пловидбеност на воздухоплови од посебна категорија што ги пропишала Агенцијата (член 114);

8) за време на вршењето на своите работи персоналот во воздухопловството и друг стручен персонал е под дејство на алкохол, опојна дрога или други психотропни средства, или е уморен или болен, или ако е во таква психофизичка состојба што го прави неспособен да ги врши тие работи (член 142 ставови (1) и (2));

9) работите од своја надлежност, како персонал во воздухопловството или друг стручен персонал, ги врши несовесно, неквалитетно, неуредно и спротивно на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (член 145 став (1));

10) не ги врши работите во рамките на дозволата и овластувањето, или во случај на опасност работите што ќе му ги нареди водачот на воздухопловот (член 150 ставови (1) и (2));

11) веднаш не го извести водачот на воздухопловот за секој инцидент во врска со воздухопловот, лицата и предметите во воздухопловот (член 151 став (1));

12) во случај на опасност или несреќа на воздухопловот не ги преземе сите потребни мерки за спасување на лицата и предметите од воздухопловот, како и на самиот воздухоплов (член 151 став (2));

13) пред полетувањето на воздухопловот не се запознае со содржината на товарот што го превезува (член 153 став (2));

14) не обезбеди, лично или преку членови на екипажот, сите патници пред полетувањето, односно по полетувањето да се запознаат со постапките во случај на опасност и со местото на сместување и начинот на употреба на сигурносната опрема во случај на опасност или ако не обезбеди во случај на опасност сите членови на екипажот и патниците да ги извршуваат неговите упатства и наредби (член 154 ставови (1) и (2));

15) заради безбедност на воздушниот сообраќај и одржување на редот во воздухопловот не ги преземе потребните мерки спрема секое лице кое ја загрозува безбедноста или го крши редот и дисциплината во воздухопловот (член 155 став (1));

16) не преземе мерки да се спречи член на екипаж на воздухоплов или друго лице во воздухопловот кој подготвува, се обиде да изврши или изврши кривично дело со кое се загрозува безбедноста на воздухопловот или на лицата во него или ако делото е извршено, не преземе мерки да ги ублажи неговите последици (член 156) и

17) постапува спротивно на одредбите за траење на непрекинатата работа, траење на смените и должината на дневниот одмор за контролор на летање или помошник - контролор на летање пропишано од директорот на Агенцијата (член 163).

(2) Покрај казната за прекршок во случај на повреда на одредбите за дејствијата од овој член може да се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност водач на воздухоплов, контролор на летање и помошник на контролор на летање, член на екипаж на воздухоплов, како и за вршење на определени стручни работи на персонал во воздухопловството или друг стручен персонал.

(3) Забраната од ставот (2) на овој член се изрекува во траење од една до пет години сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 190-а

За прекршоците од членовите 188, 189 и 190 на овој закон, пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд, се спроведува постапка за порамнување согласно Законот за прекршоците.

Член 191 е избришан

ЕДИНАЕСЕТТИ ДЕЛ

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 192

(член 192 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 14/06 и 24/07)

- (1) Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (2) До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи, врз основа на овој закон, ќе се применуваат постојните прописи што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (3) Доколку меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија содржат одредби кои се разликуваат од одредбите на овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон, тогаш ќе се применуваат одредбите од меѓународните договори.

Член 193

(член 193 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.14/06, односно член 74 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 24/07)

- (1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон Управата за цивилна воздушна пловидба продолжува да работи како Агенција за цивилно воздухопловство.
- (2) До отпочнувањето со работа на Давателот на услуги од членот 60 на Законот за воздухопловство работите поврзани со давањето на услугите на воздухопловната навигација ќе ги извршува Агенцијата.
- (3) Давателот на услуги од членот 60 на Законот за воздухопловство ќе се основа најдоцна во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (4) Основните средства, имотот, правата и обврските на Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на Законот за воздухопловство ќе се поделат согласно со делбен биланс, а дел од вработените од Агенцијата ќе ги преземе Давателот на услугите од членот 60 на Законот за воздухопловство, согласно со неговиот акт за организација и систематизација.
- (5) Делбениот биланс од ставот (4) на овој член ќе го изготви Комисија формирана од Владата на Република Македонија составена од претставници на Министерството за финансии, Министерството за транспорт и врски, Агенцијата за цивилно воздухопловство и Давателот на услуги од членот 60 на Законот за воздухопловство.

Член 194

(член 194 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 14/06)

Постапките кои се започнати пред влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат според прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 195 е избришан

(член 115 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 67/10)

Член 196

(член 196 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 14/06)

Со денот на влегувањето во сила на овој закон Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" - Скопје ќе продолжи да ги врши дејностите согласно со Одлуката за основање на Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" – Скопје ("Службен весник на СРМ" број 38/90), се до неговата трансформација согласно со закон.

Член 197

(член 197 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 14/06)

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за Управата за цивилна воздушна пловидба (Службен весник на Република Македонија. број 20/95 и 70/2001), Законот за воздушна пловидба ("Службен лист на СФРЈ" број 45/86, 24/88, 80/89 и 29/90) и Законот за користење на воздухопловни пристаништа ("Службен весник на СРМ" број 47/73 и 38/90).

Член 198

(член 76 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 24/07)

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да се применуваат одредбите од членовите 97 до 106 од Главата V на Законот за превоз на опасни материи ("Службен лист на СФРЈ" број 27/90).

Член 199

(член 116 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 67/10)

Во целиот текст на законот кратенките "ИЦАО, ЕЦАЦ, ЈАА/ЕАСА и ЕУРОЦОНТРОЛ" се заменуваат со кратенките "ICAO, ECAC, JAA/EASA и EUROCONTROL."

Член 200

(член 117 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 67/10)

Агенцијата ќе започне со работа со именување на претседателот и членовите на Управниот одбор на Агенцијата.

Собранието на Република Македонија во рок од три месеци од влегувањето во сила на овој закон ќе ги именува претседателот и членовите на Управниот одбор на Агенцијата.

Управниот одбор во рок од 45 дена од денот на неговото именување ќе отпочне постапка за именување на директор на Агенцијата.

Со отпочнување со работа на Агенцијата основана согласно со овој закон, Агенцијата за цивилно воздухопловство основана согласно со Законот за воздухопловство ("Службен весник на Република Македонија" број 14/2006, 24/2007 и 103/2008) престанува да работи.

До отпочнување со работа на Агенцијата основана согласно со овој закон, постојната Агенција продолжува да ги врши работите од нејзина надлежност.

Директорот на постојната Агенција продолжува да ја врши функцијата до именувањето на нов директор со работи и работни задачи утврдени со овој закон.

Основните средства и имотот, како и правата и обврските на постојната Агенција се пренесуваат на новата Агенција основана согласно со овој закон. Вработените на постојната Агенција ги превзема новата Агенција основана согласно со овој закон.

Член 201

(член 118 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 67/10)

Владата на Република Македонија во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги именува тројцата истражители на Комитетот за истрага на воздухопловни несреќи и сериозни инциденти.

Член 202

(член 20 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 80/12)

Одредбите од членот 6 од овој закон со кој се додаваат два нови става (6) и (7) во членот 12 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија" број 14/2006, 24/2007, 103/2008, 67/10 и 24/12) ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2013 година.

Член 203

(член 14 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 155/12)

Подзаконските прописи утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон.

Член 204

(член 16 од Законот објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр. 155/12)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а одредбите од членот 1 од овој закон ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2013 година.